ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

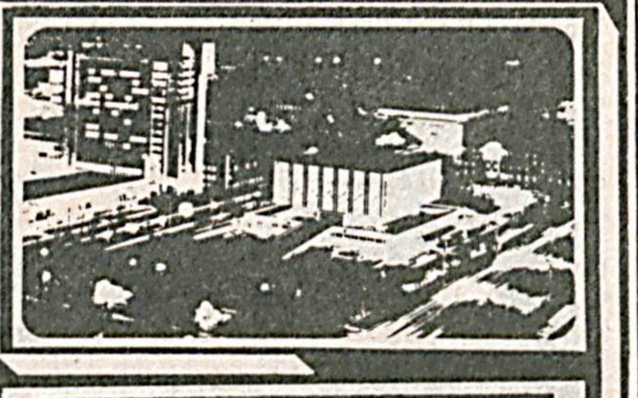

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 129 (8. 071) ◆ 1992 йил ◆ 2 июль, пайшанба ◆ Нархи 2 сўм.

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

МАОШНИНГ ЧЎҒИ ҚАНЧА?

БУНДАН бир неча йил муқаддам Москвада чиқадиган қалин журналлардан бирида энг «бадавлат» ишчи билан суҳбат босилган эди. Заводда темирчи бўлиб ишлаётган бу ишчининг ойига тўрт юз сўм маош олиши одамларнинг ҳавасини келтирган экан.

Бугунги кунда 400 сўм нарёгда турсин, 4000 сўм маош билан ҳам ҳеч кимни лол қолдириб бўлмайди. Сабаби, биринчидан пулнинг қадри тушиб кетди, иккинчидан бозор шарофати-ла маош бобидан текисчиликка барҳам берилмоқда. Шу маънода шаҳримизда турли саноат корхоналаридаги иш ҳақи турлича.

⊙ Чуқурсой девор панеллари ва керамзит комбинати:

Корхонанинг меҳнат ва иш ҳақи бўлимидан хабар беришларича, ишчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 2700 сўмни, хизматчи ва мутахассисларнинг моянаси ойига 2100 сўмни ташкил этмоқда. Бундан ташқари ҳар иш куни учун 10 сўм тушлик пули берилмоқда.

Комбинатда иш ҳақи бундан ҳам зиёд бўлиши мумкин эди, аммо афсуски истеъмолчилар олмай қўйгани учун тайёр маҳсулотлар сотилмай қолаётир. Ишлаб чиқариш ҳажмлари камаймоқда. Хом ашё ва материалларнинг нархидан келиб чиққан ҳолда тайёр маҳсулот нархи шакллантирилганда, истеъмолчининг чўнтаги кўтара олмайдиган даражада эканлиги маълум бўлмоқда.

Корхона аҳли халқ истеъмоли буюмлари ҳисобига ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақини янада ошириш ниятида. Зеро ҳозирда чиқарилаётган шлакблок, пойдевор блоклари, товар бетон харидорларни кутиб қолмаяпти. Ишлаб чиқарилган ҳамоно дарвоза тагида навбат кутиб турган истеъмолчилар томонидан сотиб олинмоқда.

⊙ «Қизилқум» олтин изловчилар артели:

Мазкур артель йиллик фаолияти давомида олинадиган фойда ҳисобига ишлайди. Йил охирида даромаддан келиб чиққан ҳолда иш ҳақи тўланади. Ҳозирча эса, олтин изловчиларга ойига 5 минг сўм аванс берилмоқда.

Артель таннарх ҳисобига ишлайди. Яъни қанча ишласа, шунча фойда олади. Молиявий кредит тизимида вужудга келган тангликлар сабаб артель буюртмачилари тўловларни кечиктиришмоқда.

Йил якунида қилинадиган ҳисоб-китобларни назарда тутган ҳолда, олтин изловчиларнинг ойлик маоши 12—15 минг сўмни ташкил этади. Яъни ҳар иш кунига 500 сўмдан ҳақ тўланиши шартли равишда белгиланмоқда.

⊙ Ўрта Осиё электроаппарат ишлаб чиқариш бирлашмаси:

Бирлашма ишчиларининг иш ҳақи ойига — 2—3 минг сўмни, хизматчиларнинг маошлари — ўртача 1,5 минг сўмни ташкил этмоқда. Бирлашмада хизматчиларни қисқартиришга тўғри келмоқда.

● «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси:

Ишлаб чиқариш йўналишига қараб корхонанинг цехлари орасида иш ҳақи бироз фарқланади. Асосий ишлаб чиқариш цехлари, темирчилик ва гальваника цехларида ишловчилар 4—8 минг сўмгача маош олишмоқда. Ёрдамчи ишлаб чиқариш цехлари ишчиларининг иш ҳақи ойига 2,5—4 минг сўмдан иборат бўлмоқда. Завод бошқаруви хизматчиларининг моянаси 1,1—3 минг сўм атрофида.

Бирлашма маъмурияти маошдан ташқари турли сабаблар билан ўз ишчи-хизматчиларини мукофотлаш пайидан бўлмоқда.

Хуллас, қайси корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот истеъмолчига етиб бораётган, нархи харидорларнинг эътирозига сабаб бўлмаётган бўлса, ўша ёқда ишчи-хизматчиларнинг даромади бирмунча юқори бўлмоқда.

Меҳнат шароитларининг оғир-енгиллиги, қўл меҳнати ҳиссасининг салмоғи ҳам роль ўйнамасдан қолмаяпти.

Комил НЕЪМАТОВ.

Бундан бир неча йиллар бурун шаҳримизда тўқимачилик комбинатидан қолоқ, қарз ботқоғига ботган корхонанинг ўзи йўқ эди. Б. Қ. Эргашев комбинатга директор бўлиб келди-ю, қисқа давр ичида оёққа туриб олди. Бугунги кунда Тошкент ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасига айланган комбинат саноат корхоналари орасида энг олди ўринларда.

СУРАТДА: йигирув фабрикасининг бош муҳандиси Абдужалил Абдужабборов тараш машинасининг бошқарувчиси Наталья Яляева билан.

Андрей Пишненко сурати.

ҲАЁТИЙ МАСАЛАЛАР МУҲОКАМАСИ

ЧИЛОНЗОР район ҳокимлигида райондаги корхона, ташкилот, транспорт, саноат, савдо, қурилиш, олий ўқув юртлари, илмий текширув институтлари мактаб раҳбарлари ҳамда маҳаллалар раисларининг иштирокида район ҳокимлигининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Йиғилишни Чилонзор район ҳокими Анвар Алиев очиб, кун тартибидаги масалалар бўйича маъруза қилди. Жумладан, оталиқ ташкилотларнинг янги ўқув йилига тайёргарлик кўраётган ўрта мактабларга, қадриятларимиз қарор топаётган ҳамда янги тузилаётган маҳаллаларга ўзаро ёрдамлари шу кунда ўта муҳимлигини, шу йилнинг 1 июлидан автотранспортнинг кира нархлари ошиши муносабати билан (нафақадагилар, талабалар бундан мустасно) зудлик билан аниқ чоралар кўриш лозимлигини, аҳолини доимий иш билан таъминлаш масалаларини тезда ҳал қилиш кераклигини алоҳида уқдириб ўтди.

Мажлис давомида ҳар бир мактаб, ҳар бир маҳаллага иккитадан оталиқ ташкилот бириктирилиб, ўзаро бир-бирларига ёрдам кўрсатишнинг режа ва тадбирлари белгилаб олинди. Аҳолини иш билан таъминлаш ҳақида «Меҳнат» биржаси раиси Л. Ражабова корхона ва ташкилотлардаги ишга олиш, ишдан бўшатиш ҳақидаги янги жорий этилган қонун билан таништирди.

Йиғилиш қатнашчилари томонидан тушган саволларга район ҳокимлиги мутасаддилари тўлиқ жавоб беришди.

Азиз НИШОНОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Кеча Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Туркиядан Тошкентга қайтиб келди. У Истанбулда Жаҳон иқтисодий анжуманининг «Қора денгиз иқтисодий ҳамкорлик минтақаси: Туркия ва Ўрта Осиё республикалари» мавзуидаги кенгашида иштирок этди.

⊙ Бугун ўз ишини бошлаган ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўнинчи сессияси арафасида Олий Кенгаш қатор комитет ва комиссияларининг мажлислари бўлиб ўтди. Уларда Олий Кенгаш кун тартибига қўйилган масалалар муҳокама этилди.

⊙ Республика фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгашининг раиси Расул Ғуломов Ўзбекистондаги барча уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари, барча пенсионерлар номидан пенсиялар оширилганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов номига миннатдорчилик мактуби йўллади.

⊙ Тошкентда халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида «Ўзбекистон Республикаси жамоа ва давлат хўжаликларининг ёрдамчи саноат ва ҳунармандчилик корхоналари маҳсулотлари» экспозицияси очилди. Унга ҳозир республикада фаолият кўрсатаётган 6520 та корхоналарнинг энг яхши маҳсулотлари намуналари қўйилган. Бу корхоналарда ҳозир меҳнат қилаётган 60 мингдан ортиқ киши 1991 йилнинг ўзида 944 миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқардилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Озарбайжон ички ишлар вазири И. Гамидов Миллий мажлис раисига собиқ президент Аёз Муталибовни қонунга биноан жавобгарликка тортиш учун республикага қайтариш тўғрисидаги масалани парламентда кўриб чиқиш илтимоси билан мурожаат қилди.

⊙ Беларусь Олий Кенгашининг раёсати Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган барча мамлакатлар парламентлари ва ҳукуматларига қон тўкишни зудлик билан тўхтатиш ҳақида махсус мурожаат қабул қилди. Унда тақдир тақозоси билан Ҳамдўстлик марказида бўлиб қолган Беларусь можароларга тортилган томонлар ўртасида воситачилик вазифасини ўз зиммасига олишга тайёрлиги билдирилган.

⊙ Чили Президентининг махсус вакили Жеймс Холгер кеча «Комсомольская правда» газетасига қарийб ярим йилдан буён Чилининг Москвадаги элчихонасида бошпана топган ГДРнинг собиқ раҳбари Эрих Хонеккер бу ерни тарк этишга рози бўлганлигини маълум қилган.

⊙ Доғистонда ўтказилган референдумда иштирок этган аҳолининг 86 фоизидан кўпроғи бу республикада президент ҳокимиятини жорий этишга қарши овоз берди.

⊙ Тожикистон Республикасининг Олий суди раёсати шу Олий суд жиноий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг Тошкент вилоят партия комитетининг собиқ биринчи котиби Мирзамаҳмуд Мусахонов жиноий иши юзасидан қабул қилган ҳукмини бекор қилди. Мирзамаҳмуд Мусахонов бутунлай оқланди.

ХОРИЖДА

⊙ Афғонистон ислом давлатининг янги муваққат Президенти Бурҳонуддин Раббоний мамлакатдаги барча ҳарбий ва полиция муассасалари ва қисмларини тарқатиб юборишини баён қилди. Улар ўрнига Афғонистонда ислом хавфсизлик кучларини ташкил этиш мўлжалланмоқда.

⊙ Эрон парламенти ўтган куни жаҳондаги барча мусулмонларга Оятулла Хумайнийнинг ҳозир Буюк Британияда яшириниб юрган Солмон Рушдига нисбатан фатвосини бажариш даъвати билан мурожаат қилди. Маълумки, бу шоир Ислом динини таҳқирловчи китоби учун марҳум Оятулла томонидан ўлим жазосига ҳукм қилинган эди. Яқиндагина Солмон Рушди Англия парламентига бу жазони бекор қилиш юзасидан Эронга мурожаат қилишни илтимос қилган эди.

⊙ Кечадан бошлаб Эстонияга бошқа мамлакатлар фуқаролари фақат виза билан келадиган бўлди. Бу виза Москвада бериладиган бўлса унинг учун 10 доллар, чегарада эса 30 доллар тўлаш керак бўлади.

⊙ Германия терма командасининг ўйинчиси, Италиянинг «Рома» жамоаси сафида майдонга тушаётган Томас Хёсслер Европанинг 1992 йилги энг яхши футболчиси деб топилиб, «Олтин тўп» совринини қўлга киритди.

Рақобат кучайса арзонлашади

ЧИЛЛА кириб шаҳар бозорлари анча қут-баракали бўлиб қолди. Расталарда сотилаётган хилма-хил мева ва сабзавотлар кўзни қувонтиради. Аммо озиқ-овқат дўконларида тақчиллик ҳамон давом этаётир. Тижорат дўконларида эса қиммат бўлса-да, ҳамма нарсани сотиб олиш мумкин. Жаҳондаги бозор иқтисодиётига ўтган давлатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, савдо шохобчалари қанча кўпайса, аҳолига шунча яхши бўлади, савдогарлар орасида рақобат кучайиб, арзонгарчилик вужудга келади.

Куни кеча «Бешёғоч» бозори қаршисидаги озиқ-овқат дўкони ҳам тижорат дўконига айлантирилди. Энди бу дўконнинг пештахтасида қўлбостидан тортиб, пишлоқнинг ўнлаб хилларини харид қилиш мумкин. Савдонинг замонавий ва эркин услубига ўтилиши дўкон товар оборотини тўрт марта оширди, МДҲдаги кўплаб озиқ-овқат ишлаб чиқарадиган корхоналар билан муомала имкониятини яратди.

Саид АЗИЗОВ.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

БАРАКАЛЛА, ҲОМИЙЛАР!

«ДАРХОН-3» маҳалламиз Улуғбек районидаги энг кўп аҳоли жойлашган жамоалардан ҳисобланади. Маҳалламиз «Новомосковская» кўчаси, «Старт» стадиони ва Ўрта Осиё темир йўлининг «Салор» бекати ўртасига жойлашган бўлиб, 17 та кўчаси ободонлаштирилган. Ҳозирда «Дархон-3» да 600 дан ошиқ оила ва 2400 га яқин ҳар хил миллат вакиллари аҳиллик билан бир оиладек истиқомат қиладилар.

Маҳалла аҳолиси газ, сув, электр энергияси ва телефон тармоқлари билан етарли даражада таъминланган. Кўчалар асфальтланган бўлиб, икки томони йўлаклар, ариқчаларга эга. Теварак-атроф эса мевали ва манзарали дарахтлар билан кўкаламзорлаштирилган. Маҳалламизни ободонлаштиришга Тошкент экскаватор ва лак-буёқ заводлари оталарча ғамхўрлик кўрсатиб, кўп йиллардан бери ҳомийлик қиладилар. Уларнинг ёрдамида маҳалламиз учун хизмат қилиб келаётган «Фахрийлар клуби», қарияларнинг дам олиш маскани бўлган чойхонамизнинг биноси қайта таъмирланиб, маҳалла аҳлининг маданий дам олишига, йиғилишлар, маросимлар ўтказишига қулай шароитлар яратилди.

Шу кунларда Римский-Корсаков, Лесков, Можайск (яқинда номлари ўзгариши керак) каби кўчаларимизнинг кечалари ёруғ ва чароғон бўлишида сўзсиз Тошкент шаҳар нури корхонаси хизматчиларига, раҳбарларига ҳам миннатдорчилигимиз чексиздир. Улар маҳалламизнинг электр тармоқларини доимий назоратларига олганлар.

Тўғри, ҳали олдинда жуда кўп қилинажак эзгу режалар ва тадбирларимиз бор. Шундай бўлсада, маҳалламиз аҳдига мурувват кўрсатаётган жонбозу тадбиркор корхона ва заводларнинг меҳр-оқибатлари билан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

Абдувосит ИСАҲОЖИЕВ,
маҳалла фаоли.

«САЛОМАТЛИК» ДАСТУРИ БЎЙИЧА

ТОШКЕНТДАГИ тепловозларни таъмирлаш заводи меҳнат аҳли сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашга катта аҳамият берилмоқда. Корхона ҳудудида соғломлаштириш мажмуасининг бунёд этилиши ана шу ғамхўрликнинг ёрқин намунаси бўлди.

Мазкур саломатлик марказини қуриш ишлари жадал олиб борилди. Шу мақсадда корхона томонидан 400 минг сўмлик маблағ сарфланди. Шунингдек, мажмуа биносини тиклашда «Узстальконструкция» тресте ҳам ҳиммат кўрсатди.

Ушбу чиниқиш ва саломатлик масканида машқлар ва муолажалар олиб бориш учун барча қулайликлар муҳайё.

Санобар ОЛИМОВА.

ҚЎШМА КОРХОНАЛАР МАДАДИ

«ЎЗАВТОРЕМОНТ» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси мустақил давлатлар ҳамдўстлиги республикаларидаги турдош корхоналар билан яқин ҳамкорликда фаолият кўрсатиб келмоқда. Корхона ишлаб чиқариш қувватининг ўсиб боришида ҳамкорликда тузилаётган қўшма корхоналар ҳам муҳим аҳамият касб этади. Беларусдаги «БелавтоМАЗ» ишлаб чиқариш бирлашмаси билан биргаликда бунёд этилаётган қўшма корхона ҳам яқин орада ўз маҳсулотларини чиқара бошлайди. Бу янгиликни амалга ошириш бўйича икки корхона ўртасида ўзаро битим имзоланди. Бундан ташқари яна битта қўшма корхона очиш тараддуди кўрилмоқда. Ўзаро келишувга биноан очиладиган янги корхона Ярославль мотор заводи ҳузурида фаолият кўрсатади. Ҳозир бу нарса учун зарур техникавий негиз яратишга киришилди.

Нилуфар ҲАКИМОВА.

ОШКОРА МУЛОҚОТ

РЕСПУБЛИКА радио уйида «Дугоналар» радиожурнали ижодкорлари «Бахт калити қўлимизда» деган мавзуда тингловчилар билан очиқ мулоқот ўтказишди. Унда «Дугоналар» эшиттириши муҳаррирлари Матлуба Исломова, Рихси Иброҳимова, Тошкент шаҳар. хотин-қизлар комитети раисининг муовини Муборак Юнусхўжаева, ҳуқуқшунос олима Омина Каримова, «Тўқимачи» маҳалла комитетининг раиси Муҳаббат Зуфархўжаева ва бошқалар иштирок этишди. Ёш оилаларга ҳаётий маслаҳатлар бериш, одоб-ахлоқ, оиладаги ўзаро келишмовчиликларнинг сабаблари мулоқотнинг асосий мавзуси бўлди.

Йиғилиш иштирокчилари радиотингловчиларни қизиқтирган барча саволларига иложи борича тўлиқ жавоб беришга ҳаракат қилдилар.

Шаҳло ШОИСЛОМОВА.

«СЎЗСИЗ ҚЎШИҚ» ЯНГРАДИ

МАШҲУР санъаткор, халқ артисти ва профессор Мухтор Ашрафий ўзидан катта ижодий мерос қолдирди. У яратган йирик мусиқа асарлари турли концертлар дастурларига киритилиб, маҳорат билан ижро этилмоқда.

Атоқли бастакорнинг «Сўзсиз қўшиқ» деб аталган оҳангдор асари ҳам завқ-шавқ билан куйлаб келинмоқда. Бу қўшиқ М. Ашрафий номи билан аталаётган Тошкент давлат консерваториясининг катта концерт залида яқинда яна бир бор нафис янгради. Бу сафар унинг жозибали ижросига бастакорнинг 16 яшар набираси дирижерлик қилди. Мазкур асар Мухтор Ашрафий таваллудининг 80 йиллигига бағишлаб уюштирилган юбилей концерти дастурига киритилган эди.

Воҳид ВАЛИЕВ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПРОКУРАТУРАСИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

Бир қанча нашрларда «Бирлик» ҳаракатининг раҳбарлари А. Пўлатов билан М. Одиловга ҳужум қилинганлиги ҳақида хабарлар берилганлиги муносабати билан Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг мухбири бу хабарни тушунтириб беришни сўраб Тошкент шаҳар прокуратурасига мурожаат қилди.

Мухбирга айтишларича, ҳақиқатан ҳам 29 июнь куни кечки пайт безорилар А. Пўлатов билан М. Одиловга жароҳат етказганлар. А. Пўлатовнинг боши лат еган, бош мияси бироз шикастланган, унга зарур тиббий ёрдам кўрсатилган. Ҳозир унинг аҳволи қониқарли.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармасининг тергов бошқармаси Ўзбекистон Республикаси жиноят кодекси 204-моддасининг 3-қисмидаги белгилари юзасидан жиноий иш қўзғатилди. Айбдор шахсларни аниқлаш чоралари кўрилди.

Иморат қураман деганларга

ПОЙТАХТ савдогарлари қурилиш моллларига ҳам бефарқ қарамайдилар. Бундай моллар билан савдо қилиш анча фойда келтиради. Яқинда «Олой» бозорида очилган қурилиш моллари дўкони фикримизнинг далилидир. Айниқса дўкон пештахтасига қўйилган ром, эшиклар харидорларга жуда манзур бўлмоқда. Дўкондан одам аримаётганининг яна бир сабаби бу ерда «Совпластитал» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилаётган турли хил сифатли ва замонавий, энг кераклиги иқлимимизга мослаб ишланган маҳсулотларнинг сотилаётганлигидир.

Анжуманда савдо

ЎЗБЕКИСТОН пойтахти Тошкентда бўладиган Халқаро кинофестивалнинг олдингиларидан бошқача ўтиши кутилмоқда. Гап шундаки, бу гал кино маҳсулотлари тижорати ва савдоси кенг йўлга қўйилади. Ҳозирнинг ўзида 60 та мамлакатдан қатнашиш учун ариза берилган. Энг яхши фильмлар учун бешта махсус мукофотлар таъсис этилди. Октябрь ойида бўладиган бу Халқаро киноанжуманига кино маҳсулотлари савдоси билан шуғулланадиган кўплаб экспертларнинг келиши кутилмоқда.

Суннат АЗЛАРОВ.

** Суратли ахборот*

«ОҚШОМ» БАЙРАМИ

Кеча Тельман номидаги маданият ва истироҳат боғига ташриф буюрган кишилар Тошкентнинг «Оқшом» газеталарининг байрами бўлди.

«Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталарининг муҳаррири Эркин Эрназаров, Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бошқаруви раисининг ўринбосари Рустам Искандаров, «Туркистон» газетасининг бош муҳаррири Жаббор Раззоқов, «Ташкентская правда» газетасининг муҳаррири Александр Пукемов, Тошкент шаҳар Қизил Ярим Ой жамияти раисининг ўринбосари Анвар Ёқубхўжаев ва бошқа кишилар истироҳат боғидаги ушбу тадбир муштарийлар билан ўзига хос мулоқот эканлигини таъкидладилар. Хушовоз хонанда Носирхон Алимаҳсумов, «Қизиқчи» танловининг қатнашчиси Туйғун Саъдуллаевлар муштарийлар қалбига бир олам қувонч бағишладилар.

Собир БОТИРОВ.

СУРАТЛАРДА: истироҳат боғида ўтказилган байрамдан лавҳалар. **Рустам Шарипов суратлари.**

** Янгиликлар, воқеалар, хабарлар — * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар — * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар*

** Кенгашлар ҳаётидан*

ДОЛЗАРБ МУАММОЛАР ЕЧИМИНИ ИЗЛАБ

ХАЛҚ демократик партияси Юнусобод район Кенгаши ва хотин-қизлар кенгаши ўзаро ҳамкорликда навбатдаги йиғилишни ўтказдилар. Унда мавжуд маҳалла ва корхона хотин-қизлар кенгашларининг ҳамда сайланган комиссияларнинг ўтган беш ой давомида қилган ишлари бўйича ҳисоботлари тингланди.

Ошкора ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтган бу йиғилиш давомида шу куннинг долзарб муаммоларидан бири — болалар тарбияси, ахлоқ-одоб, меҳр-шафқатлилик борасида маърузалар бўлди. Биринчи бўлиб сўз олган район хотин-қизлар Кенгаши раиси Наима Маннаева жумладан шундай деди:

— Ўтган йил ўтказилган пленумда 5 та комиссия раҳбарларини очиқ овоз бериш йўли билан сайлаган эдик. Мавжуд 26 та маҳалланинг деярли барчасида хотин-қизлар комитетлари фаолият кўрсатмоқда. Лекин қилинаётган ишларнинг аксарияти чекланган ҳолда, яъни қандайдир тадбир, байрам ва шу каби ишларни ташкил этишдан иборат бўлиб қолмоқда. Бироқ районимизда қанчадан-қанча қилиниши лозим бўлган муҳим ишлар ётибди. Мана шу ишларни қўлимиздан келганча амалга ошириб, район Халқ демократик партияси ва ҳокимлигига ўз ёрдамимизни кўрсатишимиз керак. Шу ўринда улар ҳам керакли ўринларда, айниқса, маҳаллалардаги хотин-қизлар комитетларининг ишини йўлга қўйишда бизга озгина бўлсада кўмакларини беришлари лозим. Энг аввало, аёллар учун бирор-бир йиғин ўтказадиган жой масаласи муқим ҳал қилиб берилиши керак. Яна бир гап, тан олиш керак ҳамма маҳалла хотин-қизлар комитетларининг раислари фаол ишлашяпти, деб бўлмайди. Айрим маҳаллаларга бориб сўрасангиз маҳалласида хотин-қизлар комитети борлигидан ҳам бехабардирлар. Шунинг учун бу ишга масъулият билан ёндошмоқ жуда зарур деб ҳисоблайман.

Комиссия ва комитетларнинг раислари ўз сўзларида бугунги кунда айниқса ёшларнинг тарбияси ёмонлашиб, маҳаллалар ва кўп қаватли уйларда номақбул ишлар кўпайиб кетаётганлигидан норизо бўлиб гапиришди.

— Маҳалла нотинч бўлса бунга ким айбдор, албатта, аввало ота-она, қолаверса худди шу маҳалла аҳли ҳисобланади, — дейди Шарифхўжаев номли маҳалла хотин-қизлар комитети раиси Ойдин Саидова. — Биримиз жой йўқ десак, яна биримиз бошқа нарсаларни рўкач қилиб ўтираверсак, унда қачон иш бўлади? Ахир маҳаллада «Етти қўшни бир болага ота-она» деган нақл бежиз айтилмаган-ку. Қайси оиланинг номаъқулчилигини эшитиб, кўриб туриб нега индамай кетиш керак экан. Қани унда биз каби катта ёшдагиларнинг эътиқодию-эътибори. Шунинг учун ҳар бир ишга махсус сайланган раислар сидқидилдан киришишса, албатта, бирон-бир натижа чиқади. Мана, бизнинг маҳалламиз эркаклари ҳам кунда чойхонада «ош» қилиб ейишни маъқул кўришади. Лекин ўшалардан биз чойхонани ҳафтанинг маълум кунларида ажратиб олганмиз. Ҳозир бу ерда 50 дан ортиқ қиз ва аёллар эски ўзбек ёзувини ўрганишяпти. Тарбия хусусида, айтиб ўтмоқчиманки, мактабларда одоб дарси ўтилиб, йигитлар билан қизлар алоҳида ўқитилиши керак. Ана шунда улар ўртасидаги шарм-ҳаё бирмунча ортади, меҳр-оқибат кучаяди.

Умуман, шу куни сўзга чиққан ҳар бир нотиқ бугунги тақчил кунимизни қандай бўлмасин енгиллатиш, маҳалла ва мавзеларда тинчлик, тотувлик ва иноқликни таъминлаш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Кўрилган ташкилий масалада ўрни бўшаб қолган кенгаш аъзолари ўрнига яна қайтадан сайлов ўтказилди. Шунингдек, яқинда бўладиган шаҳар хотин-қизлар кенгаши конференциясига ҳам делегатлар сайланди.

Гулзода МАМБЕТОВА.

Қумри Қосимова Тошкент тўқимачилик комбинатида 1959 йилдан бери ишлайди. Ўтган давр мобайнида Қумри опа тажрибасиз ишчидан малакали устоз-мураббийга айланди. Кекса бўлишига қарамай, цехда энг пешқадам ишчилардан ҳисобланади.

Иқтидорли ёшлар учун

ҲОЗИР мактаб ўқувчилари республика саройида турли хил тўгарак ва ижодий студиялар фаолият кўрсатмоқда. Бу ерда янги иш бошлаган «Бизнес мактаби» тўгараги машғулотлари ҳам қизиқарли олиб борилмоқда. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароити тақозоси билан ташкил топган бу тўгарак фаолиятида кўзга кўринган иқтисодчи олимлар, ишбилармонлар билан учрашувлар ўтказиш ҳам режалаштирилган.

Янги ўқув йилида саройда очиладиган «Дипломантлар мактаби»га ҳам иқтидорли ўқувчи ёшлар жалб этилади. Бу ерда ўқитиладиган соҳа мутахассислигини пухта эгаллашлари учун болаларга амалий сабоқлар беришга алоҳида аҳамият қилинади.

Наргиза МУРОДОВА.

Шаҳар саноат корхоналарида биринчи ярим йиллик режа топшириқларини бажариш йўлида қайноқ меҳнат жараёни давом этаётир.

СУРАТЛАРДА: «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси диффузия печкалари бошқарувчиси Мунира Латипова; (ўнгда) Олег Пак ўн икки йилдан бери Тошкент автобус-таксомотор комбинатида токарь бўлиб ишлайди.

Андрей Пишненко суратлари.

** Мавзуга қайтиб*

МАРДИКОР БОЗОРИ

⊙ Тошкентнинг энг серқатнов, гавжум кўчаларидан бири. Кенг асфальт йўлидаги машиналар оқимидан бир «Жигули» ажралиб чиқди-ю, кўча четига бориб тўхтади. Унинг ортидан яна бир машина шу томонга йўл солди. Йўлнинг чеккасидаги дарахт соясида турган бир тўп одам югурганича трамвай йўлини кесиб ўтиб, тўхтаган машиналарни гир ўраб олишди.

— Ака, иш борми?

Ана шу зайлда шаҳримиз бозорларининг энг антиқасидаги олди-берди бошланади.

✦

«Тошкент оқшоми» ўз вақтида бу ижтимоий ҳодиса ҳақида ёзган эди. Орадан бир неча йил ўтди, ҳаётимизда кўп нарса ўзгарди, кеча хаёлимизга келтира олмаган воқеалар юз беряпти. Хўш, мардикор бозорида нима ўзгарди?

Ҳозирги кунда Тошкентнинг Эски шаҳар теграсида ва Қўйлиқ бозорида мардикор бозорлари ғоят гавжум. Улардан йириги — Чорсудагисида иш кунлари 2-3 минг, дам олиш кунлари 3—5 минггача одам тўпланади. Тошкентни мардикор бозорисиз тасаввур қилиб бўлмагандек, мардикор бозорни ҳам Тошкентсиз тасаввур қилиш қийин. У бундан юз йил олдин ҳам бор эди, ҳозир ҳам бор, бундан кейин ҳам эҳтимол бўлар. Зеро хусусий ишчи кучига эҳтиёж бор экан, бу эҳтиёжга яраша таклиф ҳамиша бўлади.

Бу турфа олам

БУНДАН уч йил муқаддам журналист Б. Беккернинг «Московские новости» газетасидаги мақоласида фақат шарққа хос бу антиқа бозорни таҳлил қилар экан, у «бозорнинг келажаги порлоқ. У шаклланиб келаётган янги иқтисодий муносабатларга замин яратади» деган тахминни айтганди.

Бозор иқтисодиётига ўтиш янглиғ вужудга келган янги муносабатлар мардикор бозорида, бундан ўн йил олдин шаклланганди. Бозор аҳлини бозор иқтисодиётининг ваҳимали шарпаси ҳам, ишсиз қолиш хавфи ҳам қўрқита олгани йўқ. Боз устига иқтисодий таназзул сабаб давлат корхоналари ишлаб чиқариш ҳажмларини камайтириб, ишчиларни қисқартиришга тушган пайтларида мардикор бозорнинг таъсир доираси кучаймоқда. Иш дегани сероб, меҳнатдан бўйин товламасанг бўлди. Қорнинг ҳам тўқ, чўнтак ҳам бут.

Хўш, мардикор бозорда нон топаётганларнинг ўзи ким?

Бозор аҳлини онгли равишда бир неча қатламга бўлиш мумкин. Аввало, асосий тирикчилиги бозорга боғлиқ бўлиб қолган усталар. Бу қатлам бозорнинг оддий аҳлидан чеккароқда туради. Ўзларини жуда сипо тутишади. Қўлларидан келмайдиган ишни ўзи йўқ. Уларнинг аксарияти давлатнинг ишида ишламайди ёхуд бирор идорага қоровулми, фаррошми бўлиб расмийлаштирилган, холос.

— Давлатнинг корхонасидан бериладиган маош, менга урвоқ ҳам бўлмайди, — дейди усталардан бири. — Анча йил қурилишда ишлаб косам оқармади. Ҳозир худога шукр, топар-тутарим яхши. Агар омад кулиб боқса, қурилишда бир ойда оладиган пулни икки кунда бозорда топишим мумкин.

Иккинчи қатлам, бу айтиш жоиз бўлса, «ҳаваскор» усталар. Бу қатламга давлатнинг бирор бир корхонасида ишлаб туриб, дам олиш кунлари қўшимча даромад излаб чиққанлар киради. Уларнинг орасида қўлидан иш келадиган мутахассис — усталар анчагина. Ғишт териш дейсизми, сувоқ қилишми ёхуд чилангарлик — сантехниклик дейсизми... Электр пайванд дастасини кўтариб турганлар ҳам бор.

Ҳаваскор усталар, менимча доимо иккиланишади. Бир ҳафта ишлаб заводда топадиганини мардикорда бир кунда топади. Лекин шунга қарамай, ўша заводидан кета олмайди. Кимдир квартирага навбатда турган бўлса, яна кимдир пропискадан ажралиб қолишдан қўрқади.

Бозор аҳлининг энг катта қисмини талабалар ташкил этади. Тошкентда ўқиб кетганларнинг ярми мардикор бозорнинг тупроғини ялаб кетган десак, лоф қилмаган бўламиз. Шаҳримиз ўқув юртлари талабаларининг кўпчилиги қишлоқларда ўсган эмасми, мардикорчилик уларга моддий томондан манфаатли бўлиши билан бирга, айни кучга тўлган ёшларни бекорчилик балосидан ҳам халос қилади. Боз устига бозорнинг тарбиявий томони ҳам аҳамиятга молик. Мардикор бозор уларни ёшликдан мустақил бўлишга, ўз кучига ишонишга ундайди. Мардикор бозорнинг ҳеч бўлмаса бир марта таъмини тотиб кўрган ўспирин меҳнатнинг қадрига етади.

Бозор жамоасининг яна бир гуруҳи — бу пулга муҳтож бўлиб, ишдан бўш вақтларида мардикорчиликка чиққанлардир. «Ҳаваскор» усталардан фарқли ўлароқ, бу қатлам аъзолари талабаларга ўхшаб малакасиз ёрдамчи ишларга ёлланишади. Бозор улар учун қўшимча даромад топиш манбаи холос. Агар пулга эҳтиёж сезмасалар, кейинчага умуман бозорга чиқмасликлари мумкин.

Ва ниҳоят, энг охирги қатлам вакиллари бу яшаш жойининг тайини йўқ кимсалар, уларни «бомжлар» дейишади. Энг машаққатли, оғир ишларни айни ана шу одамлар бажаришади. Қўйлиқдаги мардикор бозорда уларнинг салмоғи кўпроқ. Бундай одамларнинг фалсафаси ҳам, турмуши ҳам ўз каби оддий: «бугун қорин тўйса бўлди, эрта худо пошшодир». Уларнинг аксарияти вокзалларда, подвалларда, хиёбонларда тунашади. Баъзилари қўли кенг хўжайинни топиб, ойлар-йиллар давомида унинг иссиқхонасида, молхонасида, дала ҳовлисида, ишқилиб бир амаллаб яшаса бўладиган жойда кун кечиришади. Жой, овқат, вино эвазига текинга ишлаб беришга ҳам тайёр улар. Гектарчиларнинг сабзавот экилган майдонларида ҳам уларнинг сони анча.

Энг хавфли томони шундаки, бу шахсларнинг орасида юқумли касалликларга чалинганлари ҳам бор. Гарчи касалхонада даволаниб чиқишсада, тартибсиз енгил-елпи ҳаёт кечириш натижасида яна қайта касалланадилар, дўхтирга мурожаат қилмайдилар. Охир-оқибатда атрофдагилар учун оғир, юқумли касалликни тарқатувчи манбаага айланадилар.

Бундай ҳолга йўл қўймаслик учун милиция ходимлари тез-тез бозорни оралаб ижтимоий хавфли одамларни ушлаб тегишли жойларга юборишади.

Ваъда вафоси билан

БОЗОРДА ўрнатилган муносабатлар ҳақида сўз юритишдан олдин, хусусий ишчи кучига эҳтиёж сезадиган «буюртмачилар» хусусида бир оғиз. Ўзбекда нима кўп, қурилиш кўп. Ўзини ўзбек деб, ҳисобловчи одам борки, иморат солиш пайида бўлади. Иморат бўлгандан кейин, кўпчиликнинг саъй-ҳаракати билан битади. Демак, ишчи кучи керак. Ёки оиласида вояга етган фарзанди йўқ қарияларни олайлик. Томдан чакка ўтса ёхуд бир парча бўлсада ерини чопиқ қилиш зарурати туғилса, чолу кампир қўшнинисига югурмайди — мардикор бозорга келади.

Худди шунингдек, гектарчилар, ширкатчилар, ҳатто давлат корхоналари мардикор бозор аҳлини иш билан таъминлашади. Ишга ёлловчи билан ёлланувчи ўртасида қилинажак ишнинг баҳоси хусусида тортишув бўлиши турган гап. Томонлар бир муросага келгач, қўлни-қўлга уриб, ҳеч қандай ҳужжатсиз, шартнома — битимсиз келишишади.

Лекин шу билан бирга бозорнинг ўзига хос қоидалари борки, қайсилари ҳеч қаерда ёзилмаган бўлса-да, «буюртмачи» ҳам «ижрочи» ҳам бу қоидаларни билиши, унга амал қилиши шарт. Хусусан, «хўжайин» ишга олдими, уч маҳал овқат билан таъминлаши зарур. Зеро оч жиғилдон билан ишлашнинг ўзи бўлмайди. Баъзи харидорлар мардикорнинг овқат ейишидан қандай ишлашини билиб оладилар. Агар лагандаги овқатни паққос туширса, демак, ишни ҳам қулинг ўргилсин қилиб бажаради. Буюртмачи мардикорни вақтбай ёки ишбай тартибда ишга ёллаши мумкин. Очиғини айтиш керак, мардикор бозоридагиларнинг аксарияти ишбай тарзда меҳнат қилишни афзал кўради. Нега деганда, вақтбайда айёрлик қилишга тўғри келади. Белгиланган ишни муддатидан олдин қилиб қўйсанг-да, кета олмайсан — фалон соатгача келишгансан. Бекор туришингга уй эгаси икки дунёда ҳам йўл қўймайди. Натижада томонлар ўртасида ихтилофлар ҳам пайдо бўлади.

Мардикор бозордаги топар-тутарга келсак, умуман, олганда бозордаги иш ҳақи ҳамиша давлатнинг иш ҳақидан 2-3 баробар ошиқ бўлган.

Бундан бир неча йил бурун заводдагилар ойига 160—200 сўм иш ҳақи олганларида, мардикор бозоридаги энг кам иш ҳақи бир кунга 15 сўмни ташкил этган. Мардикорнинг иш ҳақи бажариладиган ишнинг хусусиятларидан келиб чиқади. Лекин шу билан айтиш жоиз, энг малакасиз, ҳеч қандай ихтисослик талаб қилмайдиган ишга тўланадиган ҳақ ҳам давлат моянасидан кўп. Ҳозир мардикор бир кунда камида 100-150 сўм ишлайди. Лой, бетон билан боғлиқ ишларни бажаришга тўғри келса, 200 сўм ва ундан ошиқ ҳам топиш мумкин.

Ишбай бажариладиган баъзи ишларнинг қатъий меъёри белгиланган. Масалан, 1000 дона хом ғишт қуйиш уй эгасига 400-450 сўмга тушади. Сувга ковланадиган ўранинг ҳар бир метри 120-150 сўм.

Қўл-оёғи чаққон мардикор — уста бир кунда бемалол 1,5-2 мингта хом ғиштни қуйиши, ёхуд 4-5 метрлик қудуқни ковлай олиши мумкинлигини ҳисобга олсак, уларнинг иш ҳақи оддий мардикорникидан 3-4 баробар ошиб кетади.

Малакали, тажрибали ғишт терувчи учун кунига 4-5 минг дона ғиштни териш ҳеч гап эмас. Ёнида икки ёрдамчи бўлса бўлди. Мингта ғиштни териш эса ҳозирда — 800 сўмдан 1200 сўмгача туради.

Муносабатни ўзгартириш даркор

ИҚТИСОДИЙ танглик сабаб, республикамиздаги саноат корхоналари ишлаб чиқариш ҳажмларини камайтиришмоқда. Бу — ишчи-хизматчиларнинг маълум қисми қисқаради, яъни ишсиз қолади деган гап. Боз устига, Ўзбекистондаги демографик шароит, яъни аҳолининг тез суръатлар билан ошиши ишсизлик муаммосини янада бўртиб чиқаради. Президентимиз, ҳукуматимиз саъй-ҳаракатлари ила бу офатнинг йўлига зарур тўсиқ қўйилган бўлса-да, бозор иқтисодиётига кириб борганимиз сари ишсизлик муаммоси кўндаланг бўлиб чиқаверади. Шу маънода, аҳолини иш билан таъминлашда кичик корхоналар, ширкатлар билан бир қаторда мардикор бозорининг ҳам аҳамияти катта. Азал-азалдан мардикор бозор халқнинг асосий тирикчилик манбаи бўлиб келган. Мардикор бозори ишсизлик муаммосини ҳал этишга ёрдам беради.

Боз устига, ҳозирги иқтисодий бўҳрон шарпаси ваҳима солиб турган бир пайтда мардикор бозори талабалар, кам таъминланганлар учун қўшимча даромад қилиш, чўнтакни бутлаш имкониятини беради.

Шу билан бирга мардикор бозори ишчи кучига эҳтиёж сезган аҳоли табақаларининг ҳожатини чиқаради.

Хуллас, мардикор бозор иқтисодиётининг бош механизми — эҳтиёж ва таклиф мутаносиблигини шакллантиради. Демак, унинг зарурлиги ҳақида шак-шубҳа бўлмаслиги керак. Бозор ҳам, мардикор ҳам керак.

Лекин шу билан бирга, кўпгина ижтимоий муаммоларни ҳал этишга ҳисса қўшадиган воқеликни тан олмаслик натижасида мардикор бозори ҳамон ярим яширин ҳолатда фаолият кўрсатмоқда. Унга нисбатан муносабатни ўзгартириш пайти келди. Бизнинг хоҳиш-истагимиздан фарқли ўлароқ, ўзини оқлаган ҳар қандай иқтисодий воқелик барибир тараққий топаверади. Мана Отчопар ёки Паркент бозорини олинг. Бундан 2-3 йил олдин у ердаги савдо-сотиқ шундай авж олишини биров тасаввур ҳам қилмасди. Замон ўз зайлига қараб ҳаракат қилмоқда.

Чорсу ва Қўйлиқдаги иккала мардикор бозори ҳам жуда ноқулай жойга ин қурган. Масалан, Чорсудагисини олинг. Шундоқ трамвай-троллейбус йўли четида. Шўрлик трамвайчилар мардикор бозор жойлашган оралиқни юрак ҳовучлаб ўтишади. Одам тумонат бўлганида-ку, йўл ҳаракати тўхтаб қолган вақт ҳам бўлган.

— Мардикор бозорини ҳисобга олиб, — дейди трамвай-троллейбус бошқармаси йўл хавфсизлиги бўлими бошлиғи И. Д. Иброҳимов, — ҳайдовчиларни қайта йўриқномадан ўтказганмиз. Троллейбуслар тўхтаб қолади, нега деганда бозорга келганлар ўз машиналарини мумкин бўлмаган йўл ёқасига қўйишади. ДАН ходимлари ёрдамида йўл очгунимизча озмунча вақт кетмайди, натижада троллейбусларнинг қатнов жадвали бузилади. Трамвайлар бировни уриб кетмаслик учун судралиб ўтишади. Умуман, эрталабки соат саккиздан тўққизу 30 гача бизнинг ҳайдовчилар роса қийналишади.

Бир неча йиллар бурун мардикор бозор «Ғунча» кинотеатри яқинидаги кўприк остида бўлган. Бозор аҳлига ҳам қулай бўлган, йўл ҳаракати ҳам бузилмаган.

Мардикор бозорининг имкониятлари, истиқболини ҳисобга олиб, унинг фаолияти учун шароит яратилса айни муддао бўларди.

Шукрлар бўлсинким, Шайхонтоҳур районининг янги ҳокими А. Миржалиловнинг саъй-ҳаракатлари билан мардикор бозорни бир эпақага келтириш, харидорлар учун ҳам, бозор аҳли учун ҳам қулай шарт-шароит яратиш бобида муайян чора-тадбирлар қабул қилиш кўзда тутилмоқда.

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

БИР КУНЛИК ИШ ҲАҚИ

БОШЛАНҒИЧ таълим тизимидаги мутахассислар ва муаллимлар кўпдан бери орзиқиб кутган «Бошланғич таълим» журнали ниҳоят йил бошидан Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан таъсис этилиб, нашр қилина бошлади. Унинг илк сонларидаёқ республикамиз илмгоҳларида илиқ кутиб олинди. Бунинг боиси ойнома саҳифалари орқали биз учун зарурий ва фойдали, услубий тавсиялар, кўрсатмалар ҳамда маърифатимиз дарғалари, саводхонликнинг дастлабки жонкуярлари, улар яратган мактаб тўғрисидаги кенг маълумотга эга бўлмоқдамиз.

Шундай экан, журналнинг тақдири, унинг бундан кейин ҳам мунтазам чиқиб туриши ҳар биримизга боғлиқ, деб ўйлаймиз. Негаки, айни вақтда қоғоз тақчиллиги билан боғлиқ муаммолар ҳозирги иқтисодий аҳволни бирмунча мушкуллаштириб қўйгани аён бўлаяпти.

Шуни эътиборга олган ҳолда биз ўзаро маслаҳатлашиб, «Бошланғич таълим» журналига улуш қўшиш мақсадида бир кунлик иш ҳақимизни унинг ҳисобига ўтказишга аҳд қилдик. Ўйлаймизки, вилоятлардаги барча зиёлилар, шунингдек, пойтахтимизнинг 2500 нафардан зиёд бошланғич синф ўқитувчилари бу савобли ишга албатта қўшиладилар.

Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти тингловчилари номидан:

Ш. ЮНУСОВА,
Х. ҚОДИРОВА,
Х. АЛИМОВА
ва бошқалар.

** Луқма*

Кўнгил очмоқчи эдик...

ТОШКЕНТГА хизмат юзасидан келган эдим. Дам олиш куни болаларни олиб, ҳайвонот боғига бордик. Мақсад қисқа муддат бўлса-да, ўзимизни бироз табиат қўйнида ҳис қилиш эди. Бироқ, биз ўйлагандек бўлиб чиқмади. Авваламбор боққа кираверишда одамлардан пул йиғиб олаётган паттачи аёлнинг совуқ муомаласи ҳайратга солди.

Буниси остонада қолди, деб кайфиятимизни яхшилашга уриндик-да, яна йўлимизда давом этдик. Аммо кўпгина жониворларнинг қаровсизлиги, улар турган қафаслар ифлослиги, атроф-муҳитнинг бадбўйлиги таъбимизни буткул хира қилди. Шу боис боғдан тезроқ чиқиб кетишга шошилдик.

Умуман, боққа кўнгил очиш учун кириб таъбимиз хира бўлиб чиқди. Менимча, мазкур масканадаги бундай дилхираликларга чек қўйилиши керак. Негаки, нафақат пойтахтимиз, балки вилоятлардан ташриф буюраётган меҳмонлар табиат ажойиботларидан баҳраманд бўлишлари зарур. Жониворларнинг парваришига келсак, бу масала боғ жамоасининг виждонига ҳавола, деб ўйлайман.

Д. ЖЎРАЕВА,
Жиззах вилоятининг Дўстлик районида яшовчи фуқаро.

** Ия, наҳотки!*

ИССИҚ ТАФТИНИ ИССИҚ ОЛАДИМИ?

БУНДАН 5-6 йил бурун Тақачи маҳалласи ҳақида гап кетса, ажойиб ёнғоқзорни тушунишарди.

Эндичи! Бу ёнғоқзорлар кесилиб, турар жой бинолари қурилди. Даставвалига тўрт-беш қаватли, сўнгра тўққиз қаватли уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширишди. Бироқ 9 қаватли уйга кўчиб кирганлар каттиқроқ суюнишган экан. Чунки қурувчилар ишларни мендан кетгунча, эгасига етгунча қабилида бажаришиб кетган. Шунинг учун мана уч йилдирки, Акмал Икромов райони, Раҳимбобоев кўчасининг 50-уйида истиқомат қилувчилар дардини тингловчи кимса йўқ.

Бу уйда 108 хонадон истиқомат қилади. Аҳолисининг эса 90 фоизи ўзбеклардир. Ўзбеклар болажон эмасми, ҳар бир уйда 5 тадан 10 тагача фарзанди бор. Агарда болалар ҳовлига тушиб ўйнай дейишса ўйин майдончалари йўқ. Нимага деганда, қурувчилар болалар майдончасини қуришни эсдан чиқаришган.

Бу ҳам майлия, уйга хизмат қилувчи райондаги 56-уй-жойдан фойдаланиш идораси мутасаддиларига уйдаги истиқомат қилувчилар эсларига тушиб қолишиб, енг шимариб хизмат қилишга тушиб кетишди. Гап шундаки, қишнинг совуқ кунларида ёқилмаган иссиқлик саратонда иситила бошлади. Балки иссиқ тафтини иссиқ олади дейишган бўлишса керак ҳар қолда.

Бошлиқларнинг қайсидир бири ақлига совуқ сувни ёпиб қўйиш кераклиги тушган бўлса ажабмас. Шу муносабат билан мана бир неча ҳафтадирки, уйда ҳар куни ажойиб мусобақа уюштирилади. У ҳам бўлса сув ташиш мусобақаси.

Яна бир гап. Уйнинг пойдевор қисмида уч йилдан буён ёрилиб ётган сув ўтказиш қувурларидан оққан сувга пашша-ю чивинлар ёпишган. Нега дейсизми! Афтидан бу ердаги сассиқ кўлда бошлиқлар «балиқ урчитишмоқчи» шекилли.

Хуллас, айтаверсак гап кўп. Масалан бино ёнида яна бир 9-қаватли уй қурилиши мўлжалланган эди. Аммо бу ерда бетонлар қўйилди-ю қурилиш ишлари тақа-тақ тўхтатилди. Энди «кўл»нинг пашшаси етмаганидек, бу ернинг ахлатхонаси ҳидига ҳам чидашга тўғри келади...

Мастура ФАРМОНОВА.

* Тил ҳақидаги Қонун қандай бажарилмоқда?

ЎЗБЕК тили ҳақидаги Ўзбекистон Олий Кенгаши қабул қилган Қонун, мана учинчи йил кетяптики, диққат-эътиборимиздан ҳеч нарса эмас. Аксинча, унинг долзарблиги кундан-кунга ава бўлмоқда. Лекин Қонуннинг ҳаётга тадбиқ этиш анча суст. Кўпгина ташкилотларда, хусусан, соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам ушбу Қонунга амал қилиш жуда муҳимдир. Унинг ўзига яраша муаммолари ва натижалари ҳам мавжуд. Ана шулар ҳақида сўзлаб беришни Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ... Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармасининг бошлиғи, Ўзбекистон Республикасида халқ ноиби Қулаҳмад Ризаевдан ҳамда шаҳар «Тез ёрдам» шифохонасининг бош шифокори, Тошкент шаҳар ноиби Тоҳир Мирдиловлардан илтимос қилдик.

— Қулаҳмад ака, тил тўғрисидаги Қонун сиз раҳбарлик қилаётган Бош бошқармага, унга тегишли муассасаларда қандай амалга оширилмоқда?

— Мана қаранги, салкам уч йил бўлиб қолияпти, Олий Кенгаш ноиблари — мен ҳам улар қатори — бир овоздан она тилимизга давлат тили мақомини беришганга. Аммо у ҳамма ерда ҳам яхши тадбиқ этилганини дейиш қийин.

Ҳозирги кунда халқ табобатида, шаҳримизнинг ўзида 130 мингга яқин ҳамширалар, табиблар, энагалар, докторлар ва бошқа турли тиббиёт касбидаги одамлар меҳнат қилишяпти. Уларнинг кўпчилиги ўзбек миллатига мансуб шифокорлар бўлса, аксарияти бошқа миллат вакилларидир. Она тилимиз Давлат тили мақомига эришгунча қанча тўсиқлардан ўтишга тўғри келганди? Мен ўзим Эски шаҳар ўзбек мактабини битириб, тиббиёт институтига кирганман. Уни битиргач мана салкам 35 йилдан бери табобатда ишлаб келяпман. Мена институтда ўқиб юрган пайтларимдан бошлаб: «Рус тилини яхши билмасанг, ўз мақсадингга эришолмайсан» дейишган. Мажлислар, маърузалар, ҳатто сўзга чиқиш савдолар ҳам рус тилида борарди. Ана шу барча қийинчиликларни бошимдан кечирганим учунмикан, табобатда ўзбек тилини қўллашда кўпгина ... ҳаракат қилмоқдаман. Бнёт муассасаларида муомала тили

Тафаккуримиз қуроли

борган сари ўзбекчада кўпроқ олиб борилаяпти. Бемор билан савол-жавоб, касаллик варақасини тўлдириш, «Тез ёрдам» хизмати ва ҳоказоларда буни кўриш мумкин. Шифохоналарни жиҳозлаш ишлари, маълумотлар барчаси ўзбек тилида акс этган. Нега энди хафақон ўрнига гипертония, юрак хасталиги ўрнига инфаркт, зотилжам ўрнига пневмония дейишимиз керак?! Албатта, бирданига ҳамма ерда иш яхши амалга ошяпти, деёлмайман. Бошқармада ўтказиладиган мажлисларнинг 70 фоизи ўзбек тилида ва қисқа мазмуни 30 фоиз рус тилида олиб борилади. Аммо шуни айтиш керакки, руслар тугул, баъзи ўзбекларимиз ҳам ўзбек тилини яхши тушунишмайди. Менимча бу уят, ўша одамнинг катта нуқсонидир.

— **Зарурат туғилганда телефонда «03»ни терсангизда, «Слушаю», ёки «Скорая помощь» деган сўзлар сизга ҳам ёқмаса керак?**

— Албатта, ҳатто шундай қўпол жавоб, бир-бирини тушунмасликдан беморлар нобуд бўлган ҳоллар ҳам менга маълум. Шунинг учун уч-тўрт марта шаҳардаги «Тез ёрдам» мутахассисларини йиғиб, аҳволнинг жиддийлигини тушунтириб, қўлларига луғатларни бериб, ишни тезда ўзбекчалаштириш зарурлиги ҳақида келишиб олдик. 8-9-10-синфларни битирган, институтларга вақтинча киролмаган ёш-ёш ўзбек қизларимизни телефон олдига ўтказиб: «Ассалому алайкум, «Тез ёрдам эшитади», «гапларингизни ёзиб олдим, ҳозир «Тез ёрдам» боради, хавотир олманг» кабиларни ўргатдик.

— **Амалга ошиши керак тадбирлар қандай назорат қилинади?**

— Мен очиғини айтсам, бошқарма бошлиғи хонасига соат кеч бешлардан кейин кираман. Муовинларимга ҳам айтганман. Биз шифохоналарни текширишни эшикдан, девордаги маълумотномалардан, деворий газеталардан бошлаймиз. Шифокорларнинг муомала малакасини текширамиз. Беморларнинг шикоят ва таклифларини ўрганамиз. Керакли тадбирларни белгилаймиз. Зарур бўлса, танбеҳ ҳам берамиз. Ундан ташқари ҳар уч ойда бошқармада район соғлиқни сақлаш мудирларининг ўзбек тилини қўллаш борасидаги ишлари ҳақидаги ахборотини эшитиш ... бўлдик. Энди бу катта иш, албатта! Етмиш йилдан ортиқ «Доброе утро», «Ассалом, рус халқи» деб келиб, бирданига эртасидан «Ҳаммамиз ўзбек тилида гаплашингизлар» дейиш, менимча нотўғри. Буни секин-аста тушунтириб: «Жумҳуриятимизда туғилиб яшаяпсизми, демак ўзбек тилини ўрганишингиз керак. Мен русчани ўрганганман. Сиз ҳам билинг» дейиш зарур!

— **Муаммолар ва ютуқлар тўғрисида яхши гапирдингиз. Аммо баъзи шифохоналарда шундай амалдорлар борки: «Тил қонуни чиққани билан бизга буйруқ келгани йўқ. Ўзбекча гапирган билан касалар соғайиб кетмайди», дейдилар. Аҳир Қонун Олий Кенгаш томонидан чиққан, бутун жумҳурият бўйича бажарилиши шарт, барча фуқаролар томонидан. Алоҳида буйруқ талаб қилиш уни ўринсизку. Шундай эмасми?**

— Жуда тўғри гапирдингиз. Олий Кенгашнинг ҳар бир фармойиши, ... ҳар бир қарори, жумҳуриятда яшаётган инсонлар учун ким бўлишидан қатъи назар, Қонун! Уни бажариш эса мажбурийдир. Албатта, бошқа соҳалардаги каби, табобатда ҳам айрим саводсиз, интизомсиз раҳбарлар бўлиши мумкин. Агар ўшалар бўйича иш олиб борган шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси номидан ... буйруқ ёзиб борамиз, буйруқдан таъсирланиб уни нафақат ишловчилар, балки ... Ҳамкини кимлигини, қайси миллатга мансублигини, она тилини ҳурмат қилиш кераклигини ... Қолган гапларни мана Тоҳир Мирдиловнинг айтсинлар.

— **Албатта, бош шифокор сифатида ўзингиз иш бўлган ҳам жамоа мисолида сўзласангиз, Тоҳир ака...**

— Ўзбек тилига Давлат мақоми берилди. Мен ўйлайманки, қолган ишларнинг ҳаммаси раҳбарларга боғлиқ. Мен ҳам Қонун чиққандан сўнг бутун ходимларимизни йиғиб, қилинадиган ишларни келишиб, режалаб олдик. Бўлимларнинг номларини, касаллик варақаларини секин-аста ўзбекча ёзишга ўта бошладик. Бошқа миллатга мансуб ходимларимиз учун ўзбек тилини ўрганиш соатларини ташкил қилдик, бор луғатлар билан таъминладик. Бошида жуда қийин бўлди, хоҳловчилар жуда кам бўлди. Кейин эътибор орта борди. Ҳозир шифохонада иш юритиш ўзбек тилида олиб борилаяпти. Аммо табобат алоҳида соҳа бўлганлиги учун, унда лотинча терминлар кўп ишлатилиши учун, луғат даркор. Вазирлигимиз 1991 йилнинг охирига луғат чиқаришни ваъда қилганди. Лекин ҳозиргача олмадик. Бўлиб қолар балким. Луғат ишимизга анча енгиллик киритарди. Давлат тилини бажариш тўғрисида вазирлигимизда ҳисоботимиз ҳам бўлди.

— **Қонунни амалга оширишда сизга район, шаҳар ҳокимлиги ташкилотларидан, қолаверса жумҳурият вазирлиги томонидан қандай ёрдам ёки таъсирлар бўляпти?**

— Охирги ярим йил мобайнида ўзбек тилини ҳаётга тадбиқ қилиш анча сусайиб кетди. Ўзбек тилимизга ўзимиз ҳурмат билан қарасак, бошқа миллатлар ҳам ҳурмат қилади. Тарихимизни, адабий меросларимизни ўрганади. Шунинг учун ўзбек тилимиз кундалик ҳаётимизга яхшироқ тадбиқ бўлса, фақат тезроқ амалга ошиши керак. Саккиз йил муддат берилган, деб мудроқ уйқуда ётсак, амалга ошиши анча қийинлашади. Лекин кундан-кунга ишимизда силжиш бўлиши керак.

Суҳбатни
Ҳабибулло АБДУЛМАЖИД
ёзиб олди.

ЎЗБЕКЧАГА МЕҲР ҚЎЙГАН БОЛАЖОНЛАР

ОНА тилимиз Давлат мақомини олгач, бу хайрли тадбир энг кичик ёшдан бошланмоғи зарур, деб топилгани сабабли болалар боғчалари изланишлар олиб бормоқдалар. Бу борада бир неча йиллар давомида рус тилини ўргатиш бўйича ишланган материаллардан кенг фойдаланилди, тезкорлик билан муқобил дастурлар тузилди.

Пойтахтимиздаги 484-болалар боғчасида ғоятда қизиқарли амалий анжуман бўлиб ўтди. Низомий номли Тошкент Давлат муаллимлар институти қошидаги муаммолар лабораторияси олимлари ҳамда шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти мактабгача тарбия бўлими услубчиларининг кичкинтойлар масканидаги амалиётчилар билан ҳамкорликда ўтказган семинар-кенгашига ҳар бир райондан вакиллар, тарбиячи-мутахассислар йиғилдилар.

Педагогика фанлари номзоди Фотима Қодирова томонидан туб миллатга мансуб бўлмаган болаларни ўзбек тилида сўзлашишга ўргатиш бўйича олиб борилаётган тадқиқотларнинг илк самараси иштирокчиларга маъқул келди.

Намойиш этилган амалий машғулот болажонлар учун ғоят қизиқарли ўйин тарзида тузилиб, ўқув йилида эришилган барча ютуқларни, эгаллаган билимлар даражасини кўрсатиш синови ҳам бўлди. Мазкур боғчанинг катта гуруҳ тарбияланувчилари ўтган йилнинг октябрь ойидан бошлаб ҳафтада икки мартадан мунтазам шуғулланаётганлари сабабли якуний машғулот кўнгилдагидек самара берди.

Очиқ машғулот бошидан охиригача соф ўзбек тилида ўтди. Кичкинтойлар ўйинлар давомида ёввойи ва уй ҳайвонлари, паррандалар, идиш-товоқлар, кийим-кечаклар, сабзавот ва мевалар ҳақидаги маълумотларни қўлладилар, «Чалкашлик», «Айёр тулки», «Чўлоқ жўжа» ўйинларида ранглар, шакллар ҳақидаги тасаввурлардан фойдаландилар. Шунингдек, ўзбек халқ оғзаки ижодидаги топишмоқлар, санамалар, нутқ ўстирувчи ва ҳаракатли ўйинлардан кўрсатиб бериб, барчани хушнуд этишди.

Ўйин машғулот ишланмалари муаллифи Фотима Қодирова, боғчанинг ўзбек тили муаллимаси Орзигул Хўжаева, катта гуруҳ тарбиячиси Фарида Исҳоқова билан биргаликда ўзбек тилида сўзлашишга ўргатишда ўзбек халқ фольклори жанрларидан фойдаланишни биринчи бор амалда синаб кўриб, ижобий натижаларга эришгани айниқса қувончлидир. Халқ оғзаки ижоди материаллари жажжиларга миллий урф-одатларимизни секин-аста ўзлаштириб боришга имкон бериб, ўзбек тили орқали халқимизга беқиёс ҳурматни оширишда муҳим аҳамиятга эга.

Рус, корейс, украин, яҳудий каби турли миллат фарзандлари сўзларни қуруқ ёд олишдан четга чиқиб, маъносини англаб, ўзлари фикрлаб, ўйин жараёнида соф ўзбек тилида сўзлашга ҳаракат қилишлари семинар-кенгашга ташриф буюрган меҳмонларни лол қолдирди. Атиги саккиз ой муҳлатда шундай ажойиб кўрсаткичларга эришган мураббийлар ҳам, кичкинтойлар ҳам таҳсинга лойиқдир.

Анжуманда 484-боғча раҳбари Маҳсума Иноятова, шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти мактабгача тарбия бўлими мудири Вера Ласкарёва сўзга чиқиб, фарзандларни ўзбек тилида сўзлашишга ўргатиш ҳозирги куннинг долзарб масаласи экани, бу борада чуқур изланишлар давом этаётгани, аммо ушбу хайрли иш айрим боғчалардагина кўнгилдагидай олиб борилаётгани хусусида гапирдилар. Давлат тилини тўлиқ ўзлаштириш учун болаларнинг ўзбек тилидаги мулоқотларини кўпайтириш, боғчаларда сўзлашишга ўргатувчи махсус штат бирлиги киритилиши ғоят зарурлиги таъкидланди.

Яна бир муаммо ўртага ташланди: боғчадаги тил ўргатиш ишлари мактабда қандай давом эттирилади? Биринчи синфнинг иккинчи ярим йилидан ўқув дастурига ўзбек тили дарси киритилгани маълум даражада узилишга сабаб бўлаётгани кўпчиликни ташвишлантирмоқда. Боланинг боғчада олган билими ярим йил ичида анча ёдидан кўтарилаяпти. Бу масала хусусида Фотима Қодирова қимматли фикрларни билдирди.

Гулчеҳра САЪДУЛЛАЕВА.

СУРАТДА: анжумандан бир лавҳа.

Орзу амалга ошди

ШУ кунларда Тошкент метрополитенига тушган йўловчиларнинг хурсандчиликларини сўз билан таърифлаш қийин. Ўзбекистоннинг давлат тили тўғрисидаги Қонуни бу ерда ҳам амал қила бошлангани барчани хушнуд этмоқда. Қонунга мувофиқ бекат номлари ягона давлат тилида эълон қилинаётир. Лавҳалар ҳам муқобил равишда тартибга келтирилмоқда.

Уч йилча бурун худди шу хусусда, яъни тўхтовсиз эълонлар янграб турадиган метрода давлат тилига риоя қилиниши зарурлиги ҳақида мақола ёзгандим. Хайрият, ҳечдан кўра кеч деганларидек бу орзуимиз ҳам амалга ошди.

Ўша кезларда тағин бир муҳим муаммо кўтарилган эди. Яъни, ерости поездлари сўнгги бекатга етгач, «Вагонларни бўшатинг...» ўрнига муқобил тарзда «Хайр, саломат бўлинг!» деб айтишни муҳокамага қўйилганди. Шукр, бу таклиф ҳам амалга ошди!

Энди, мумкин бўлса, тағин битта муҳим фикримизни ўртоқлашсак. Метро бошида дастлаб: «Хуш келибсиз, азиз йўловчилар! Эшиклар ёпилади. Навбатдагиси — Чилонзор бекати» дейилса жуда соз бўларди. Бошқа бекатлар эълон қилинишида ҳам она тилимиз моҳиятига кўра, эълонлар шундай айтилгани маъқул: «Навбатда — Ҳамза номли бекат», «Навбатда — Пахтакор бекати», «Навбатда — Ҳамид Олимжон бекати» ва ҳоказо... Она тилимизни мукаммал равнақ топтиришимиз учун ҳар бир сўз, жумлани тўғри талқин қилмоғимиз лозим.

Тўлқин ЭШБЕК,
журналист.

* Кўпнинг кенгашига

БОБОЛАРИМИЗ ИБРАТИ ОММАЛАШСИН

ЎЗБЕКИСТОН Республикасининг давлат тили ҳақидаги Қонуни кучга кириши билан она тилимизнинг камолига орзуманд кишиларга ҳам куч кирди. Сўзлигимизда давр сураётган кўплаб ўрисча ва байналмилал сўзларни, атамаларни зўр бериб «ўзбекчалаштириш» бошланди. Ҳар қандай ҳаракатда бўлгани каби мазкур жараёнда ҳам ўзига хос кураш бораётир. Баъзилар йиллар давомида кўникиб қолинган номларни ўзгартирмаслик пайида. Бошқалар эса ҳар қандай бегона сўзни алмаштириш истагида баъзида меъёрга риоя қилиш кераклигини ҳам унутиб қўйишмоқда. Қордан қочиб ёмғирга тутилиш, деганларидек, тилимизни арабча, форсча сўзларга кўмиб ташламаслик керак. Хусусан, «факультет»ни «куллиёт», «академия»ни «фарҳангистон», «чемпион»ни «чавандоз», «институт»ни «олийгоҳ», «район»ни «ноҳия» деб аташ тилимизга сингишмай турибди. Ўзимизда илгари мавжуд бўлмаган нарсалар кўпгина тилларда ишлатиладиган сўзлар билан номланиб, луғат бойлигимизни ошириб тургани яхши эмасми? Шу боисдан бизнингча, аксарият халқлар томонидан ҳам ишлатиладиган, келиб чиқиши лотинча-юнонча сўзларга бориб тарқалган атамаларни алмаштирмаган маъқул. Аввалдан исми ҳам, жисми ҳам ўзимизда мавжуд, аммо «сургун» қилинган атамалар бўлса, бошқа гап. Уларни тилимизга қайтариш бағоят хайрли иш. Масалан, «ствал» ўрнига «мил»ни, «гашетка» ўрнига «кулангир»ни ишлатиш керак. Шунингдек, «противогаз» — «газниқоб», «порошок» — «кукун», «жабра» — «ойқулоқ», «стержень» — «сумба» бўлгани яхши.

Ҳар қандай янгилик қайта кашф қилинган эскилик дейишади-ку. Шу маънода тилимизнинг софлиги учун курашганлар меросидан унумли фойдаланишимиз зарур. Масалан, «декоратив ўсимликлар» атамаси ҳозирда кўп ишлатилади. «Манзарали ўсимликлар» тарзида номлаш ҳам учраб туради. Ҳолбуки, илгари «декоратив» ўрнига «зийнатли» сўзи қўлланилган. «Зийнатли ўсимликлар» дейилиши ўз навбатида бир нечта бегона сўзнинг муқобилини бошлаб келади, яъни «декорация — зийнат; декоратор рассом — зийнатловчи рассом» каби.

Бегона ўтлардан тозаланиши туфайли гулзор яшнаганидек, тилга бегона ўт каби кирган сўзлардан халос бўлиш туфайли ҳам тилимиз ривожига замин ҳозирлайди. Бу заминга куч-қувват берувчи асосий манбалар, энг аввало, шеваларимиздир. Лаҳжаларимиздаги сўзларнинг шундай қудрати борки, тиш-тирноғи билан луғатимизга ёпишиб олган ҳар қандай бегона сўзни бир уришда учириб ташлайди. 1983 йили чоп этилган «Русча-ўзбекча луғат»да «паром, паромщик» сўзлари «паром, паромчи, паром ҳайдовчи» тарзида таржима қилинган. Аслида эса шевада мавжуд «салдов, салдовчи» сўзлари берилиши керак эди. Булар «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да ҳам берилган. XX аср ўзбек таржимачилигининг асосчиси, буюк ижодкоримиз Абдулҳамид Чўлпон ҳам таржима жараёнида шеваларнинг сўз бойлигидан унумли фойдаланган. Биргина мисол: русча «рукавица, перчатка» сўзлари ҳозирда «қўлқоп» тарзида ўгирилади. Чўлпон эса «перчатка» сўзини «билагай», деб таржима қилган. Бу сўз Фарғона шевасида қўлқопнинг синоними сифатида ишлатилади. Шундай экан, «рукавица»ни «қўлқоп», «перчатка»ни «билагай», деб ўгириш ва истеъмолга киритиш сўзлигимизни бойитишга хизмат қилиши мумкин. Шу ўринда забардаст таржимонларимизнинг мероси ҳам тилимизнинг софлигини тиклаш, атамалар яратиш борасида жуда асқотишини, қўл келишини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Шевага хос бўлган сўзларни яхшилаб ўрганиш тилимизга оид бугунги муаммоларни тезроқ ҳал этиш имконини беришга қодир. «Диагональ» деган сўзни олиб кўрайлик. Қўшни бўлмаган иккита бурчакни туташтирувчи тўғри чизиқ шундай деб аталади. Диагональ чизиқни «қия ёки қиялама чизиқ» деб атасак, маъно-мазмун тўлиқ ифода этилмайди. Фарғона шевасида эса «диагональ» сўзини бемалол, тўлатўкис алмаштира оладиган «қийрихон» сўзи бор, шу боисдан уни «диагональ» ўрнига ишлатаверишмумкин. Яна бир мисол: «хлопкоуборочная машина» сўзининг қолипи бўйича ясалган «пахта териш машинаси» атамаси мавжуд. Қўқон атрофларида мазкур қурилма «пахтатерар» деб аталади. Шу сўзнинг «пахтатеран» шакли ҳам учрайди. Бизнингча, «пахта териш машинаси» ўрнига «пахтатеран»ни қўллаган маъқул. Ҳам ихчам, ҳам қулай, ҳам маънодор. Тошкент шевасида қоғозга ўралган қандни, яъни оддий конфет турини англатувчи «попук» сўзи бор. «Карамель» ўрнига «попук ёки попук қанд» деб ишлатсак, аста-секин бўлса ҳам адабий тилда ўрнашиб қолиши, кенг қўлланиши мумкин. Ҳарқалай, ғирт бегона сўз эмас-ку.

Шевалардан ташқари, қадимги туркий тил сўзларини ҳам ўз ўрнида ишлатиб, қайтадан истеъмолга киритиш учун муайян имкониятлар бор. Кўп йиллардан бери луғатимиздан жой эгаллаб келаётган русча «застава» сўзини айнан қадимги тилимиз кўмагида суриб чиқаришимиз мумкин. А. Пушкиннинг «Борис Годунов» трагедияси таржимасида мазкур сўз «тўсқовул» деб ўгирилган. Сўз заргари бўлган Чўлпон бежиз «застава»ни «тўсқовул»га айлантирмаган, албатта. Зеро, ҳозирги кунда буюк бобомизнинг шу ибратини оммалаштириш мақсадга мувофиқдир. Шунингдек, «герб» ўрнига «туғро», «девиз» ўрнига «урон» сўзларини ишлатиш мумкин.

«Тилга зийнат — элнинг иши», дейди доно халқимиз. Қонуннинг амалда рўёбга чиқиши ҳам кўпчиликнинг инон-ихтиёрига, саъй-ҳаракатига боғлиқ. Атамашунослик қўмитаси анчадан бери фаолият юритаётган бўлсада, кенг жамоатчиликнинг кўмагисиз бу борадаги ишлар кўламини кенгайтириш қийин. Бунинг устига комитет ҳам ўз вазифасини кутилганидек, кўнгилдагидек бажараётганича йўқ, назаримда. Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Адабиёт ва тил илмгоҳи ходимларидан иборат ихтисослашган таржимонлар гуруҳи ҳақида гапириб ўтиш жоиз. Тилга олинган даргоҳлар ҳузурида иш олиб бораётган мазкур уюшма корхона, ташкилот ва муассасаларнинг иш қоғозларини, ҳужжатларини ўзбекчалаштириш борасида эътиборга лойиқ фаолият кўрсатмоқда. Гуруҳ аъзоси сифатида айтишим мумкинки, бу жуда мушкул, сермашаққат меҳнатдир. Айниқса, тилимиздаги расмий услуб йиллар давомида зиндонбанд қилинганини, абгор ҳолга келиб қолганини ҳисобга олсак, бу вазифанинг нақадар оғирлиги билинади. Менимча, мазкур гуруҳни атамашунослик комитети ҳузуридаги ишчи шуъбага айлантириш мақсадга мувофиқ. Зеро, таржимонлар ўтган муайян давр мобайнида амалий жиҳатдан катта тажрибага, юқори малакага эга мутахассислар бўлиб қолишди. Уларнинг керакли ихтисослик бўйича юксак илмий-назарий маълумотли эканликлари ҳам ғоят муҳимдир. Шу боисдан гуруҳнинг атамашунослик қўмитаси билан мустаҳкам алоқада бўлиши, кенг миқёсда ҳамкорлик қилиши Давлат тилимизнинг амалиётга жорий этилишига катта ҳисса қўшиши мумкин.

Тўлқинжон РАҲИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Адабиёт институти ходими, ихтисослашган таржимонлар гуруҳи аъзоси.

* Янгиликлар

Йирик жамғармалар

БУГУНГИ кунда илм-фаннинг қатор муҳим йўналишлари бўйича самарали тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бу эса фундаментал тадқиқотлар учун кенг йўл очишда зарур восита бўлиб хизмат қилмоқда. Янги тузилган Ўзбекистон Фан ва техника давлат комитети ўз фаолиятида масаланинг мана шу томонларига асосий эътиборни қаратмоқда.

Фан тараққиёти тақозо этаётган талайгина жиддий муаммоларни ижобий маънода ҳал этишга қаратилган тадбирлар ҳам эътиборни жалб қилади. Комитет ҳузурида бир йўла иккита йирик жамғармани тузиш режалаштирилаётгани ҳам айни муддао бўлди. Шу жамғармалардан биринчиси фундаментал тадқиқотларни ривожлантиришда муҳим аҳамият касб этади.

Технологик тадқиқотлар жамғармасини тузишда ҳам қатор мақсадлар кўзда тутилган. Саноат корхоналари ва қишлоқ хўжалиги маблағлари ҳисобидан ташкил этиладиган ушбу жамғарма фан, техника ва технология ривожини таъминлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Акбар АЛИЕВ.

Муҳандис-экологлар тайёрланади

ҲАММА замонавий йирик шаҳарлардек пойтахтимиз ҳам автомобиль транспорти ҳаракатидан салбий таъсирлар кўрмоқда. Бундан айниқса атроф-муҳит кўп азоб чекмоқда. Енгил автомобиллар ва юк ташувчи машиналарнинг сони эса кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Экологиянинг бугунги ҳолати кўп жиҳатдан ана шу масалага оқилона муносабатда бўлиш билан боғлиқдир.

Буни яхши англаган Ўзбекистон Республикаси Автомобиль транспорти вазирлиги масалага жиддий ёндошиб юзага келаётган экологик муаммоларни ижобий ҳал қилиш йўлида баъзи бир тадбирларни кўрмоқда. Вазирлик томонидан унинг тасарруфидаги барча корхоналарда муҳандис-эколог ихтисослиги лавозимининг жорий этилиши айни муддао бўлди. Бу мутахассисликка бўлган талаб-эҳтиёжни тўла қондириш мақсадида кўплаб малакали муҳандис-экологлар тайёрлаш йўлга қўйилади. Тошкент автомобиль ва йўллар институти бу масъулиятли вазифани ўз зиммасига олди.

Саодат ОДИЛОВА.

Маданият ходимлари ўқуви

РЕСПУБЛИКА маданият ходимлари малакасини ошириш институти маданият ходимларининг навбатдаги машғулоти бошланиб кетди. Бир ой давом этадиган ўқиш даврида талабалар маданиятимизнинг муҳим муаммоларига бағишланган маъруза ва баҳсларда иштирок этадилар.

Қишлоқ клубларининг раислари, район, шаҳар маданият уйларининг раҳбарлари, кутубхона мудирлари миллий анъаналаримизни тиклаш ҳамда турмушга жорий этиш, маданий-маърифий муассасаларда давр талабидан келиб чиқиб иш юритиш, бозор иқтисодиёти шароитида маданиятни юксалтириш муаммолари, шунингдек, Ислом тарихи ва маданиятига бағишланган туркум суҳбатларни тинглашади. Машғулотларга олийгоҳнинг етакчи олимлари, тажрибали маданият ходимлари, Ўзбекистон Фанлар Академиясидан вакиллар жалб қилинган.

Шуниси диққатга сазоворки, малака ошираётган маданият ходимлари ўқув даврида шаҳримиз ва Тошкент вилоятларидаги маданият ўчоғларида бўлиб, ўзаро тажриба алмашадилар.

Собир БОЗОРБОЕВ.

Мароқли ҳордиқ

ДАМ олиш кунлари Чилонзор районидаги Улуғбек номли маданият ва истироҳат боғида «Шарқ бозори» санъат ва савдо байрами ўтказилди. Боғда райондаги ширкатчилар, кичик корхоналар, уйда якка иш бажарувчилар, шунингдек ҳар бир хонадон ўз ортиқча буюмларини сотишлари, зарур буюмларини сотиб олишлари учун кенг шарт-шароитлар яратилди.

«Биз Шарқдан бўламиз» бадиий дастури асосида бадиий ҳаваскорлик гуруҳлари ижросида қувноқ куй ва қўшиқлар янгради. Боғ кўлида чўмилиш ҳавзалари, қайиқлари чилонзорликларни хушнуд қилди. Шу икки кун мобайнида Чилонзор райони аҳолиси сўлим ва салқин боғда мазмунли ҳамда мароқли дам олишди.

Абдусалом САЛИМОВ.

Ёш мусаввирларга эътибор

БОЛАЛАР бадиий ижодиёти марказида умидли ёшлар билан яқиндан иш олиб борилмоқда. Бу ерда фаолият кўрсатаётган ёш рассомлар ижод хонаси чинакам маҳорат ўчоғига айланиб қолди. Ўзбекистон Халқ рассоми Рўзи Чориев истиқболи порлоқ ёш мусаввирлар ҳузурида тез-тез бўлиб туради. Таниқли санъаткор яқинда шарафли вазифани адо этди. У энг иқтидорли бир гуруҳ мўйқалам соҳибларига мукофот совғаларни топшириб уларга янги ижодий ютуқлар тилади. Гап шундаки, марказ ташаббуси билан ёш рассомлар ижодини тарғиб қилиш мақсадида расмлар кўргазмаси уюштирилди. Болалар ижодиёти кўргазмасига қўйилган ишлар рангбаранглиги ва нафис жозибаси билан кўпчиликка манзур бўлди. Бу тадбирни амалга оширишда Болалар жамғармаси шаҳар бўлими ҳам фаоллик кўрсатди. Кўргазмада ижодлари яхши баҳо олган ёш рассомларга турли совғалар топширилди.

Алишер АКБАРОВ.

Миробод районида антиқа қурилиш ишлари олиб борилди. «Импульс» ташкилоти қурувчилари оз фурсатда «Ўзкимёфармацевтика» бирлашмасига тайёр дори-дармонларни сақлаш учун янги бино — омборхона қуриб бердилар. Шу муносабат билан бирлашма ҳовлисида бир пиёла чой устида қурувчиларга доришунослар миннатдорчилик билдиришди.

СУРАТДА: «Ўзкимёфармацевтика» бирлашмасининг ёш ишчилари.

Холмат Мирзакаримов сурати.

* Хабарлар

Тайёргарлик комитетида биринчи суҳбат

ОЛИМПИАДА—2000 ЙИЛ

ТОШКЕНТ ДАЪВОГАРЛИК ҚИЛМОҚДА

● «Советский спорт» газетасининг ўқувчилари Ўзбекистон жамоатчилиги, ишбилармонларини ва ҳукумати республика пойтахти — Тошкентни Олимпиада —2000 ўйинларини ташкил этишга даъвогарлар қаторига қўйганликларини биладилар.

Ўзбекистон делегацияси Лозанна шаҳрида бўлиб, Халқаро олимпиада комитети (ХОК) президенти Хуан Антонио Самаранч билан учрашдилар, президент Тошкентнинг Олимпиада маркази бўлишга даъвогарлар қаторига қўшилишга розилик берди. Шундай қилиб, Тошкент даъвогарлар рўйхатида саккизинчи ва сўнгги шаҳар бўлди. Ушандан буён нима иш қилинди! Биз Тошкентнинг 2000 йилда бўладиган ёзги олимпиада ўйинлари пойтахти деб эълон қилинишига доир тайёргарлик комитетининг раиси, Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазирининг ўринбосари Улуғбек ЭШТОЕВ ҳамда тайёргарлик комитетининг бош ҳомийси — «Азия трейдинг интернешнл корпорейшн» компанияси кенгашининг раиси Александр ИСАЕВ билан айни шу ҳақда суҳбатлашмоқчи бўлдик.

Тошкентнинг олимпиада соҳасидаги дадиллиги хусусида сўзлашмоқчи эдик, бироқ суҳбат анча кенг тус олди.

Мухбир: Лозаннадан қайтиб келганингиздан кейин батафсил суҳбатлашган эдик. Шундан буён бир неча ҳафта ўтди. Шу вақт ичида қандай ишлар амалга оширилди?

У. Эштоев: Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов тайёргарлик комитетини тузиш тўғрисидаги Фармонни имзолади. Комитетга бошчилик қилиш менга топширилди. Комитет таркибида республика Бош вазирининг ўринбосари, Тошкент ҳокими, миллий авиакомпаниянинг, молия вазирлигининг раҳбарлари бор...

Бундан ташқари, Умумроссия олимпиада комитетининг президенти Виталий Смирнов билан учрашдик. Унинг тажрибаси ва билими биз учун жуда қимматли. Республикадаги ишбилармонлар билан музокаралар олиб борилди — тайёргарлик комитетига ҳам маънавий, ҳам иқтисодий мадад зарур.

Мухбир: Маънавий жиҳати тўғрисида бир-икки оғиз гаплашайлик. Айтишларича, Самаранч Тошкентнинг ташаббусидан хабар топгач, олимпиада нима эканлигини республикадаги шошқалоқ кишиларга тушунтириб бериш учун Ўзбекистонга ўз вакилини жўнатиш ҳақида фармойиш берган экан. Яъни, ХОК президенти сизнинг ташаббусингиз олимпиадани ўтказиш қанчалик мураккаблигини ва қимматга тушишини тўла тасаввур эта олмасликка асосланган, деб ўйлаган.

У. Э.: Бу гап тўғри. Лекин Самаранч Лозаннада Ўзбекистон делегацияси билан учрашгандан кейин биз у ўйлаганча «шошқалоқ» одамлар эмаслигимизни тушунди. Ўзбекистонга вакил юбориш ва тушунтиришга ҳожат қолмади.

Мухбир: Лекин Олимпиадани ташкил этиш ҳақиқатан ҳам кенг кўламли жангга тайёргарликни эслатади. Бу қийин, очиғини айтганда, жуда қимматга тушадиган ишга аралашишга нима сабаб бўлди?

У. Э.: Бунинг бир неча жиҳатлари бор. Аввало, бизни Жанубий Корея намунаси руҳлантирди. Чунки Сеулдаги Олимпиадага қа- [illegible]

дан «Тинчлик элчиси» мақомини олган собиқ СССРдаги бирдан-бир шаҳардир. Бу йил Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг XI кинофестивали бўлади, унда 100 дан ортиқ мамлакат қатнашади.

Масаланинг учинчи томони ҳам бор. Ўзбекистон Республикаси — ёш давлат. Унинг жуда катта хом ашё ресурслари мавжуд. Лекин баркамол мамлакатлар даражасига кўтарилиш учун республикамизга жаҳон ҳамжамиятининг ёрдами зарур. Олимпиадани уюштириш, унга тайёргарлик сармоя олишимизга ёрдам беради.

Шу сабабли республика Президенти Каримов 2000 йилдаги ёзги олимпиада ўйинларини ташкил этиш даъвогарлари қаторига Тошкентни ҳам кўрсатиш ғоясини ҳеч иккиланмай қўллаб-қувватлади.

Мухбир: «Азиан—корпорейшн» компаниясини бош ҳомий деб атадик. Бинобарин, тайёргарлик комитети ишбилармон кишилар ёрдамидан манфаатдор.

У. Э.: Катта спорт ва олимпиада ҳаракатига аниқравшан назар солиш керак. Ҳозир бизнес спортга мадад бермоқда — бошқа илож йўқ, бироқ бизнеснинг ўзи ҳам спортдан наф кўрмоқда.

Мухбир: Аммо ҳозир гап жуда катта пул тўғрисида бормоқда. Бундай ҳаражат «Азиан—корпорейшн»ни оқсатиб қўймайдими?

А. Исаев: Оқсатмайди. Хорижий ҳамкорлик билан аниқ битимлар тузганмиз, улар Тошкентнинг Олимпиада пойтахти этиб кўрсатилиши ғоясини иқтисодий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга тайёрдирлар. Бунинг устига жиддий ҳомийлар [illegible]

Олимпиада ўтказиш ҳуқуқини олгандек мулоҳаза юритяпмиз. Ҳолбуки, даъвогарларнинг баҳсида мағлуб бўлиш эҳтимоли ғолиб чиқиш эҳтимолидан кўпроқ.

У. Э.: Биз «ғолиб чиқамизми ёки мағлуб бўламизми» деган масалани муҳокама қилаётганимиз йўқ. Саккизта даъвогарнинг бирортаси ҳам бундай муаммони муҳокама қилишида маъно йўқ — бу масалага тааллуқли жиҳатлар жуда кўп.

Бошқа нарса муҳимроқ: спортчилар тили билан айтганда, биз югурувчилар сафига энг кейин қўшилган бўлсак ҳам, марафон масофасига югуряпмиз. Бу жуда узоқ масофа, маррага етиб боргунча кимнинг ҳоли нима кечишини ҳозир ҳеч ким билмайди. Энг муҳими — биз шу қаторга қўшилдик. Бинобарин, ишни шундай ташкил этиш кераккки, маррага биз яхши тайёргарлик кўриб, хормай-чарчамай етиб борайлик. Ана шу масофани ўтиш чоғида бизнинг куч-ғайратларимиз ва оммавий ахборот воситаларининг саъйи-ҳаракатлари туфайли жаҳон Ўзбекистонни билиб олиши ва уни эшитиши ҳам муҳимдир. Бутун жаҳон Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларидан, ана шу шаҳарлар орқали ўтган буюк «Ипак йўли»дан, дўстпарвар халқимиз ва унинг маданиятидан хабар топади.

Учинчи мақсад ҳам бор. Биз ўзаро низолар ва қарама-қарши туриш даврида яшаяпмиз. Худога шукурки, бундай низолар собиқ СССРнинг бошқа минтақаларида авж оляпти, лекин ҳозирча Ўзбекистонда сезилмай турибди. 2000 йилда ёзги Олимпиада ўтказишни мақсад қилиб олиб, бу мақсад халқимизни бир- [illegible]

Мухбир: Буюк «Ипак йўли»нинг тикланиши, Осиё мамлакатларининг спорт соҳасидаги ҳужуми. Айтмоқчи, яқинда газетамизда жаҳон спортидаги раҳбарлик лавозимини келгусида ким эгаллаши тўғрисидаги масала жиддий муҳокама қилинди. Муҳокама Осиё мамлакатлари спортчиларининг бу соҳадаги ютуқлари билан боғлиқ эди. Ана шу мамлакатларнинг иқтисодий ютуқлари-чи? Жанубий Корея, Хитой, Туркия... яна бир нарсага эътибор беринг: Сеул Олимпиадани ўтказди, энди эса Осиёдаги учта пойтахт: Пекин, Тошкент, Истанбул ана шундай жасорат билан чиқди. Бунинг заминида нималар бор? Қандайдир бир ҳужумми?

У. Э.: Мисол учун Тошкент ҳақида гапирадиган бўлсак, иқтисодий юксалишга умидлардан ташқари дунёга ўзини кўрсатиш истаги билан бир қаторда ёшлар тўғрисидаги ғамхўрлик ҳам мавжуд. Республиканинг 22 миллионли аҳолисининг 50 фоизини ёшлар ташкил этади. Ёшларнинг саломатлиги ташвиш туғдираётганлиги сир эмас. Бунда экология ҳам, маданият даражаси ҳам айбдор. Олимпиада спортга, бинобарин, саломатликка оммавий қизиқиш уйғотади, деб умид қиламиз. «Раҳбарлик лавозими»га келганда эса, бундай лавозим учун курашишнинг айби йўқ.

Мухбир: Олимпиада пойтахти бўлиш учун курашчи? Бу кураш Осиё пойтахтлари: Пекин билан Тошкент, Тошкент билан Истанбул ўртасида можарога сабаб бўлмайдими?

У. Э.: Лозаннада шу ҳақда гапирдик. Гап фақат Осиё пойтахтларида эмас, балки умуман даъвогар шаҳарлар ҳақидадир. Биз Олимпиада масофасида рақибмиз, лекин бу бир-биримизга душман бўлишимиз керак, деган гап эмас. Ахир, спортчилар майдонларда ғалаба учун курашганлари билан улар бир-бирига душман эмас-ку. Истанбул тўғрисида гапирадиган бўлсак, Ўзбекистоннинг Туркия билан ўхшаш жиҳатлари кўп: динимиз бир, тилимиз бир, халқимиз бир. Бунинг устига пойтахтлардан бирини танлаш чоғида — дастлаб- [illegible]

қини сезаётганимиз йўқ. Айтишим мумкин: ўзбек халқи энг яхши маънода байналмилалчилик руҳидаги халқдир.

Мухбир: Ҳар ҳолда Киплинг Ғарб ғарблигича, Шарқ эса Шарқлигича қолаверади, деган экан. Сиз бунга қандай қарайсиз?

У. Э.: Мен сиёсатчи Редьярд Киплингни эмас, балки ёзувчи Редьярд Киплингни ҳурмат қиламан. Айниқса, миллий муносабатлар хусусида... Биз Европа мамлакатлари билан мустаҳкам ҳамкорликда ишлашни, бизнесда уларга устуворлик беришни хоҳлаймиз. Шу сабабли Президент Каримов ёшларимизнинг хорижда таълим олишларини рағбатлантирмоқда. Ҳозир уч мингдан кўпроқ ўзбек талабалари АҚШ, Канада, Буюк Британия, Туркия, Франция ва Германияда таълим олмоқда. Айтмоқчи, бу йил бундай талабалар сони икки баравар кўпаяди.

Мухбир: Тошкентнинг 2000-ёзги олимпиадага даъвогар бўлаётган шаҳарлар қаторига киритиш ғояси маълум даражада Ўзбекистонда юз бераётган ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий жараёнларнинг ийғиндиси-дир.

У. Э.: Мутлақо тўғри. Шу боисдан биз Олимпиада масофасида бор кучимиз билан курашишга қатъий аҳд қилганмиз.

Мухбир: Спорт атамаларини ишлатишингизга қараганда шахсан ўзингизнинг спортга қандайдир муносабатингиз бор, деб ўйлаяпмиз.

У. Э.: Аниқроқ айтганда, спорт билан илгари шуғулланганман. Ёшлигимда Чимкентнинг «Металлист» мастерлар командасида, кейинчалик «Пахтакор» командасида футбол ўйнаганман.

Мухбир: Исаев-чи?

А. И.: Мен ҳам спорт мастери бўлганман. Волейбол, гандбол ўйнаганман.

Мухбир: Бизга маълум бўлишича, ҳозирги кунгача МДҲ бирлашган командасида 22 нафар ўзбекистонлик спортчининг иштирок этиши режалаштирилмоқда. Тошкентдан Барселонага ўйинларнинг бўлажак ташкилотчиларининг махсус «командаси» жўнаб кетиши ҳам маълум. Сиз тажриба ўрганиш учун боряпсизми ёки қалбингизда футбол ихлосмандларига хос жўшқинлик сақланиб қолганми?

А. И.: Ҳақиқий ихлосмандликни кўрсатиш учун вақт йўқ. 18 июль куни Барселонада Тошкент делегациясининг хорижий журналистлар учун суҳбати бўлади. Бундан ташқари ўйинлар давом этаётган кунларда Барселонада «Ўзбек уйи» очмоқчимиз. Бу уйнинг эшиклари Тошкент билан, республика, унинг одамлари, турмуши, анъаналари, саноати, тарихий ва маданий қадриятлари билан танишишни хоҳлаган кишилар учун кенг очиб қўйилади. Кўп иш қилишга тўғри келади.

Мухбир: Ҳозир ёдимизга тушди, Альбервилда Барселона делегациясини учратган эдик. Бу делегация Олимпиада мезбонларининг ахборот ва алоқа соҳасидаги тажрибасини ўрганмоқда эди. Бу Олимпиада хўжалигининг энг мураккаб тармоғи. Агар Олимпиадани ўтказиш учун Тошкент танлаб олинса, у ана шу вазифани уддалай оладими?

У. Э.: Жаҳон ҳамжамиятини ишонтириб шуни айтаманки, Олимпиада ўйинларини ташкил этиш туфайли келиб чиқадиган барча муаммоларни республика ҳал эта олади. Алоқа тўғрисида гапирадиган бўлсак, йўлдош алоқаси соҳасида иш олиб бораётган таниқли япон компанияси билан битим тузганмиз. Олимпиада Тошкентда ўтадими ёки ўтмайдими, лекин олий андозалар даражасида жаҳон билан алоқани йўлга қўямиз.

Мухбир: Спорт инсон маданиятининг ўзига хос мезонига айланадиган, Европа мамлакатлари йўлидан борадиган жамият тўғрисида кўп гапирдингиз. Сиз учун Россия, айниқса, Олимпиада ўйинларига тайёргарлик жиҳатидан қараганда қандай мамлакат бўлиб қолади?

У. Э.: Менимча, бу саволга Россия Президенти Борис Ельцин билан Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов имзолаган битим яхши жавоб бўла олади. Биз шунга асосландикки, Россия билан Ўзбекистон бирга бўлиши керак ва халқларимизнинг гуллаб-яшнаши учун биргаликда ишлаши керак.

Мухбир: Олимпиада пойтахтини танлаш йўлида Тошкент Россиянинг мададини ҳис этади, деб умид қиламиз. Бу йўлда сизлар катта қийинчиликларга дуч келасизлар. Сизларнинг шиорингиз...

А. И.: Бизнинг шиоримиз: олға бориш ва бўш келмасликдир.

Мухбир: Буюк Скоттнинг шиори... Агар мағлуб бўлсангизчи?

А. И.: Биз ютқазмаймиз. Нима бўлганда ҳам асосий мақсадларимиздан бирига эришамиз — Ўзбекистон Республикасини жаҳон таниб олади. Ғалаба эса... Тошкент 2004 йил учун ариза топширади. «Советский спорт» газетасининг бизни қўллаб-қувватлаши жуда муҳимдир.

Мухбир: «Советский...» Бу ном ғашингизни келтирмайдими?

У. Э. ва **А. И.:** Йўқ!

У. Э.: Дунёда кўп нарса ўзгармоқда. Уларнинг баъзилари тўғри, баъзилари тўғри эмас. Хотирани йўқотмаслик керак. Бизнинг фикримиз ва дўстларимизнинг фикри бундай: «Советский спорт» газетаси «Советский спорт»лигича қолиши керак. Айтмоқчи, республикамизда сизнинг газетангизни севиб ўқишади, лекин уни топиш қийинроқ. Чакана савдога жуда кам чиқади.

«...Советский спорт» тайёргарлик комитетининг расмий овозига айланади, деб умид қиламиз.

Мухбир: Биз розимиз. Сизлар билан бирга Олимпиада пойтахти учун курашнинг узоқ масофасига чиқамиз. Сизларга муваффақият тилаймиз. Сизнинг ўрнингизда «Ипак йўли»дан биринчи бўлиб ўтган Марко Поло бўлганида эди, у Жаҳон олимпиада комитетидаги жанобларга, 2000 йил Олимпиада пойтахтини танлайдиган кишиларнинг ҳаммасига: «Йигитлар, бу ўйинни Тошкентга беринглар» деган бўлур эди.

А. КОРШУНОВ,

В. КУДРЯВЦЕВ.
«Советский спорт» газетаси.
1992 йил 20 июнь.

Урмас Отт Эстон телевидениесининг чаққон репортёри ва диктори сифатида қирқдан ошиқ эшиттириш муаллифидир.

Унинг ҳар бир эшиттириши телетомошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда.
СУРАТДА: Урмас Отт Таллинн телемарказн қаҳвахонасида.

Ҳар тўғрида

КИМ ҒОЛИБ!?

ОДАТДА кўп кишилар аёлларни сергап бўлади, деб ўйлашади. Ғарбий германиялик бир гуруҳ олимлар эса бу фикрнинг аксини айтишди.

Улар ўтказган текширишлар натижаси шу бўлдики, аёллар 16—17 соат мобайнида тахминан уч соат, эркаклар эса уч соату 18 дақиқа гаплашаркан. Аёллар кун бўйи ўрта ҳисобда 28000 сўз сўзласа, эркаклар оғзидан 31000 сўз чиқаркан. Телефонда гаплашганда-чи? Ўша олимларнинг гапига қараганда, аёллар меъёрида гаплашишса, эркаклар ё гапни чўрт кесиб қўяр ёки гапни узундан-узоқ чўзиб, ниҳоятда эзмалик қиларкан.

ЁЗУВ — ҲУЖЖАТ

КАНАДА қонунига кўра, ҳамма ёзилган нарсалар қаерга ёзилганлигидан қатъи назар ҳужжат ҳисобланади.

Бундан бир неча йиллар муқаддам Торонто шаҳрида истиқомат қилувчи бир ҳазилкаш банкка юбориладиган фармойишни ғиштга ёзди. Банк ғиштдаги бу фармойишни қабул қилиб, ижрога киришди.

Яқинда унинг ҳамшаҳри бўлмиш Бахвич Канада банкларида бу қонунга ҳали ҳам амал қилаётгани ёки йўқлигини синаб кўрди: банкдагилар товуқ тухуми устига ёзилган чекка ҳам пул тўлашаверди.

АЖАЛНИНГ ОҒЗИДА

ЧИКАГО шаҳри (АҚШ) полицияси сохта пул босиб чиқараётган бир босмахонани тасодифан қўлга тушириб қолди. Жиноятлари ва жиноятчилари билан номи чиққан Америка Қўшма Штатларида бунақа воқеаларга кўпинча лоқайд қараб қўя қолишарди. Лекин бу гал ҳатто кўпни кўрган полициячилар ҳам ҳайратдан ёқаларини ушлаб қолишди. Гап шундаки, босмахона «Сохта пул ишлаб чиқаришга қарши кураш бюроси» билан бир бинода жойлашган экан.

САВОЛИГА ЯРАША

АҚШНИНГ Нью-Жерси штатида ҳаммага анкета тарқатилган эди. Ундаги саволлардан бирида шундай дейилади: «Мамлакатимизда автомобилсозлик саноатининг тараққийси кишилар ахлоқига қандай таъсир этди?» Бир киши бу саволга яраша шундай жавоб қайтарибди: «Автомобилсозлик ривожланганлиги туфайли мамлакатда от ўғрилари сони анча камайди».

Тўпловчи:
Шаҳло ФАЙЗИЕВА.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

СУЮНЧИСИ БОР

● Шу йилнинг 14 июль куни Эски жўва майдони атрофида Туркия фуқароси Мурат Сакарья номига берилган ҳужжатлар йўқолган. Ҳужжатларни топиб олганлар 44-62-34, 44-63-75 телефонларига қўнғироқ қилишларини сўраймиз. Топганлар учун суюнчиси бор.

СОТИЛАДИ

● Сергели районининг «Дўстлик—2» даҳасидаги 5 хонали кооператив квартира (11-уй, 13-хонадон, хоналарнинг умумий ҳажми 70 квадрат метр) зудлик билан сотилади.

● «Бирлик» даҳасида жойлашган тўрт хонали, барча қулайликларга эга (4 сотихли ҳовлиси ва гаражи ҳам бор) фин коттежи сотилади.

Қуйидаги телефонга қўнғироқ қилинг: 47-69-29.

АЛМАШТИРАМАН

● Чилонзор даҳасининг 20-мавзесида жойлашган 2 хонали квартирани ёки Олой бозори атрофидаги 2 хонали квартирани Тошкент шаҳрида ёхуд Ўзбекистоннинг турли ҳудудларидаги иккита бир хонали уйларга алмаштираман.

Телефоним: 76-70-24, соат 18.00 дан сўнг қўнғироқ қилинг.

● Тўрт хонали ғиштли уйни тўрт ёки беш хонали уйга алмаштираман.

Телефоним: 63-49-03.

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

● 2-Тошкент индустриал педагогика техникуми томонидан Кенжаев Собиржон номига берилган ш-654112 рақамли йўқолган

ДИПЛОМ БЕКОР ҚИЛИНАДИ

КИТОБСЕВАРЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Тошкенткитоб» шаҳар китоб савдоси идорасига қарашли 17-«Обуна нашрлари» дўконида (А. Қодирий кўчаси, 7-уй) 1992 йил 4 июль куни К. Гамсун асарлар тўпламига обуна амалга оширилади. Бай пули — 6 сўм.

Обуна ва ютуқ чиққан абонементларни бериш шартлари билан дўконда танишишингиз мумкин. Улуғ Ватан уруши ногиронлари учун обуна ва абонементларни тарқатиш 5 июль куни амалга оширилади. Обуначиларга А. Солженицин асарлар тўпламининг охирги жилдлари берилади.

Дўконнинг маълумотлар учун телефони: 44-57-41.

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сизни ҳаво кемаларини ишлаб чиқариш, илғор технология ва катта ойлик маош қизиқтирса, агар Сиз имтиёзли шартларда авиация техникумида ва олий ўқув юртларида ўқишни давом эттириш ҳамда вақти келиб ишлаб чиқариш раҳбарлари орасидан ўрин олиш ниятида бўлсангиз, у ҳолда бизга — С. И. Қадишев номидаги 33-ўрта ҳунар-техника билим юртига ўқишга келинг.

Тошкент шаҳри ва шаҳарга яқин районларда яшовчи ёшлар қабул қилинади.

Биз В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси учун қуйидаги юксак малакали мутахассисларни тайёрлаб берамиз: учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангари, учиш аппаратларини тайёрлаш ва маромига етказиш бўйича чилангар, кенг ихтисосли дастгоҳчи, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, фрезерловчи, электр-газпайвандчи, тикувчи-моторчи (қизлар учун).

Ўқиш муддати — 6 ойдан 3 йилгача.

Қабул шартлари — ҳамма ҳунар-техника билим юртларидаги каби.

Маълумот — 9—11-синфлар (8-синф истисно тариқасида бўлиши мумкин).

Беш кунлик ўқув ҳафтаси, катта стипендия, бепул 2 маҳаллик кучли овқат, кийим-бош, замонавий асбоб-ускуналар ва электроника билан жиҳозланган устахоналар ва ўқув хоналари, олий тоифали усталар ва ўқитувчилар, Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасидаги амалиёт даврида тўланадиган 100 фоизлик иш ҳақи — ана шуларнинг барчаси Сиз учун муҳайё!

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Маданий ҳордиқ чиқаришни истасангиз: спорт зали, спорт устаси-тренерлар, куй-қўшиқ дастаси, миллий чолғу дастаси, пуфлама чолғулар оркестри, радио тўгараги, тасвирий санъат студияси, компьютер техникаси тўгараги Сизнинг ихтиёрингизда бўлади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй. ТЕЛЕФОНЛАР: 96-58-20, 96-39-72.

ЎЗБЕКИСТОН ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР АССОЦИАЦИЯСИ ТАДБИРКОРЛИК ВА БАНК ИШИ АСОСЛАРИ КУРСЛАРИГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Иқтисодиётни бошқариш тадбиркорлик соҳасидаги амалиётчи ходимлар, банклар, хусусий фирмалар, қўшма корхоналарнинг хизматчилари, ассоциацияларнинг ходимлари қабул қилинадилар.

Тингловчилар қуйидаги курсларни тинглайдилар: бозор иқтисодиёти шароитларида менежмент, маркетинг ва халқаро тижорат иши, банклар ва банк амаллари, банкларнинг халқаро ҳисоб-китоблардаги роли, жамғарма биржаси ва қимматбаҳо қоғозлар билан бажариладиган амаллар, валюта-кредит амаллари, ташқи иқтисодий фаолият амалиётини ҳисобга олиш ва таҳлил қилиш, халқаро юк ташиш ва суғурта, ташқи иқтисодий алоқаларнинг ҳуқуқий таъминоти ва божхона баённомаси.

Машғулотлар — 1 октябрда бошланади.

Машғулотларнинг давомийлиги — 2 ой.

Машғулотларни халқаро иқтисодий муносабатлар соҳасида бой тажрибага эга бўлган Москва халқаро муносабатлар институтининг профессорлари олиб борадилар.

Барча маълумотлар юзасидан қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги кўчаси, 28-уй. Тадбиркорлик ва ташқи иқтисодий алоқалар институти. Телефон: 76-82-69.

Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамаси Меҳнат, иш билан бандлик ва ижтимоий ҳимоя бош бошқармаси бошлиғи С. К. Саидкаримовга отаси

Саидкарим АКБАРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент шаҳар Ҳокимининг ижроия маҳкамаси Тошкент шаҳар метрополитенининг бошлиғи Ш. Р. Шоабдураҳимовга синглиси

Машкура ТОШМУҲАМЕДОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

● Нашр кўрсаткичи 64690 ● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди. 11.30. ● Буюртма Г—229. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.